

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com

بِه نام خدا

تاریخ علم جغرافیا

رشته ی جغرافیا

۲ واحد

ترجمه :

دکتر علی اصغر نظری

تهیه کننده :

فرهاد شهداد

عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور

پرستن ای جیمز (نویسنده ی کتاب تاریخ علم جغرافیا)

تاریخ علم جغرافیا

➤ هدف کلی درس :

آشنا ساختن دانشجویان با نحوه ی شکل گیری علم جغرافیا ، آرا و اندیشه ها و مبانی فکری جغرافیدانان پیشرو جهان در طول تاریخ علم جغرافیا

فصل اول: جغرافیا در یونان و روم

➤ هدف کلی:

آشنایی با نقش اندیشمندان یونانی و رومی در شکل‌گیری
و گسترش علم جغرافیا

شروع جغرافیای کلاسیک

➤ تمدن یونان

- میراث دار تمدن های :

مصر (پیشرو در ریاضی و نجوم)

سومر (پیشرو در متدهای جبری و نجوم)

بابل و آشور (پیشرو در نجوم و مطالعه ی حرکات سماوی)

فنیقیه (پیشرو در تجارت ، اکتشافات جغرافیایی و اختراع
الفبای فونتیک)

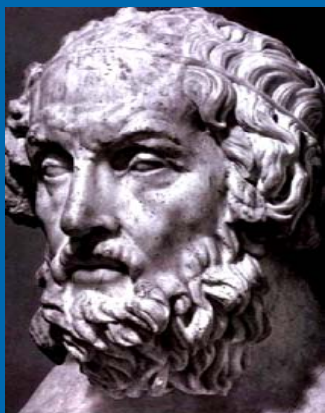
- شکل دادن به روش های اساسی تحقیق

نقشه ی یونان باستان

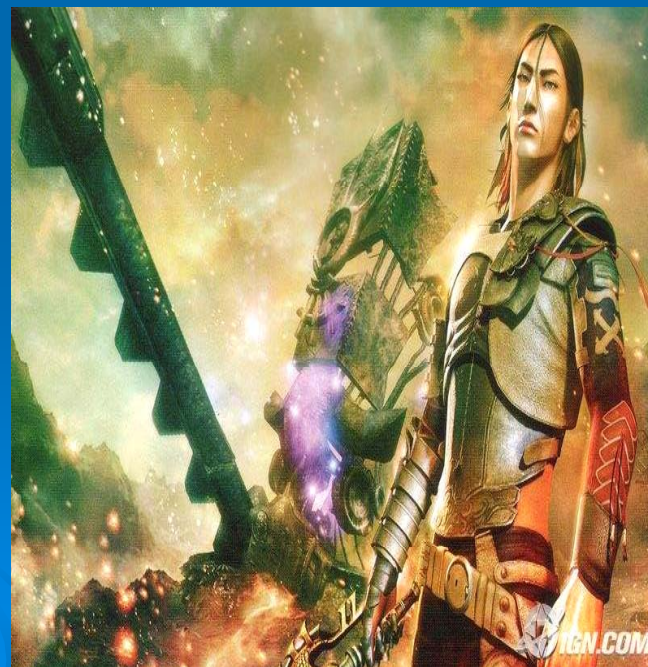

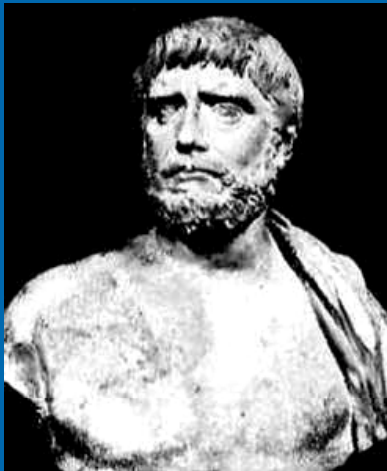
اندیشمندان جغرافیا در یونان

➤ هومر

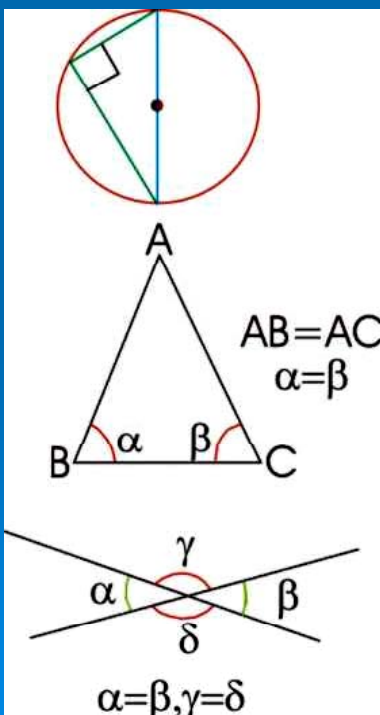
- مصنف شعر حماسی اودیسه و بازگویی اهمیت جغرافیایی حواشی جهان شناخته شده ی آن روز (نقشه ی سفرهای اودیسه)

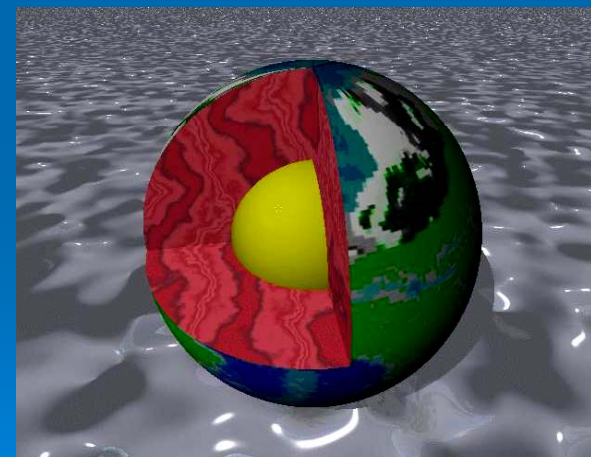
تالس ➤

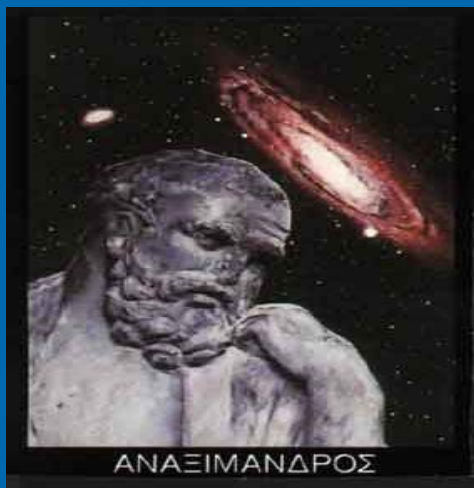

- تلاش برای اندازه گیری و موقع اشیاء بر روی سطح زمین
- تصور زمین همچون دایره ای شناور بر آب
- اعتقاد به "آب منبع همه ی مواد"

نمونه ای از روابط
هندسی تالس

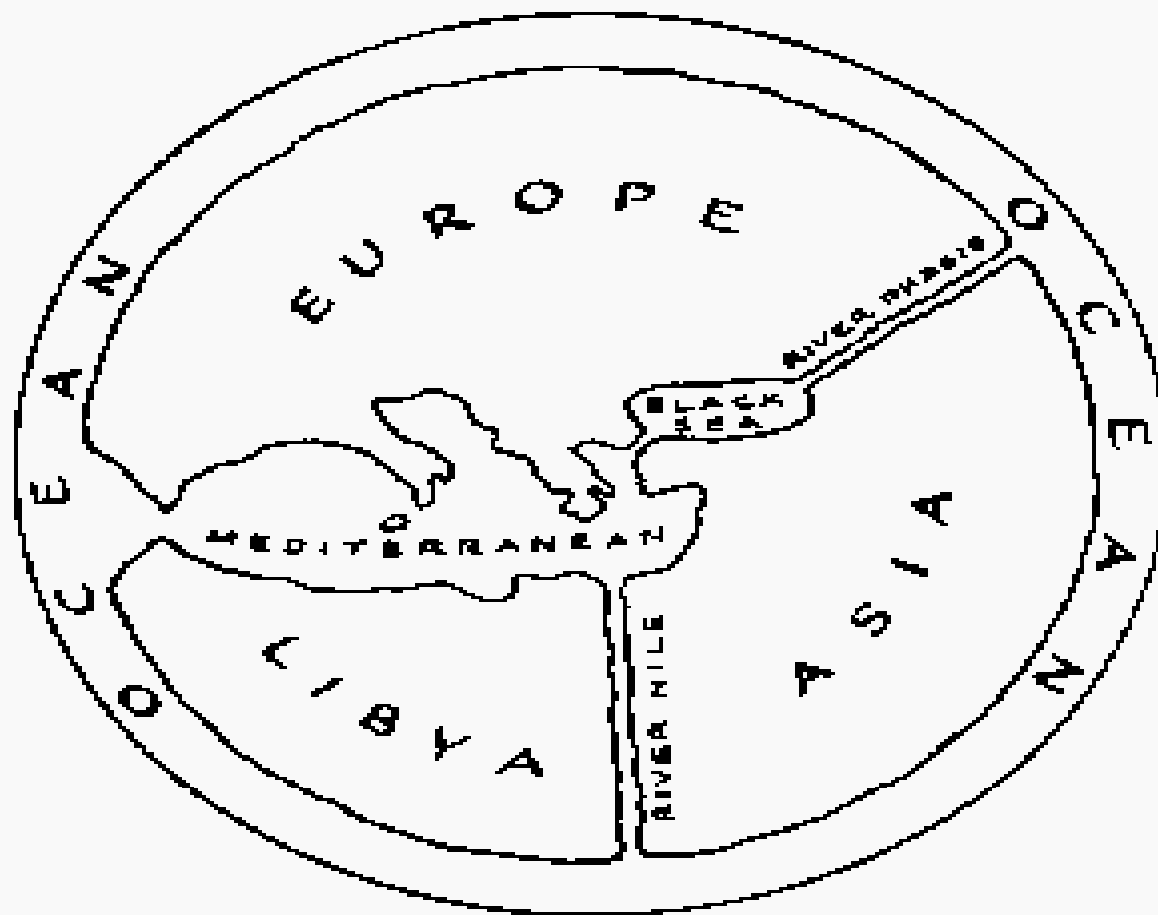
➤ **آناکسیماندر**

- ساخت گنومون (شاخص آفتاب)
برای زمان سنجی و جهت یابی
- ترسیم نقشه ی جهان با مقیاس
- کاربرد کلمه ی Apeiron به
عنوان سمبل ماده ی اولیه ی ساخت
جهان

- **تالس و آناکسیماندر**
مبتکران سنت ساز کاربرد ریاضیات
در جغرافیا

نقشه ی جهان – اثر آناکسیماندر

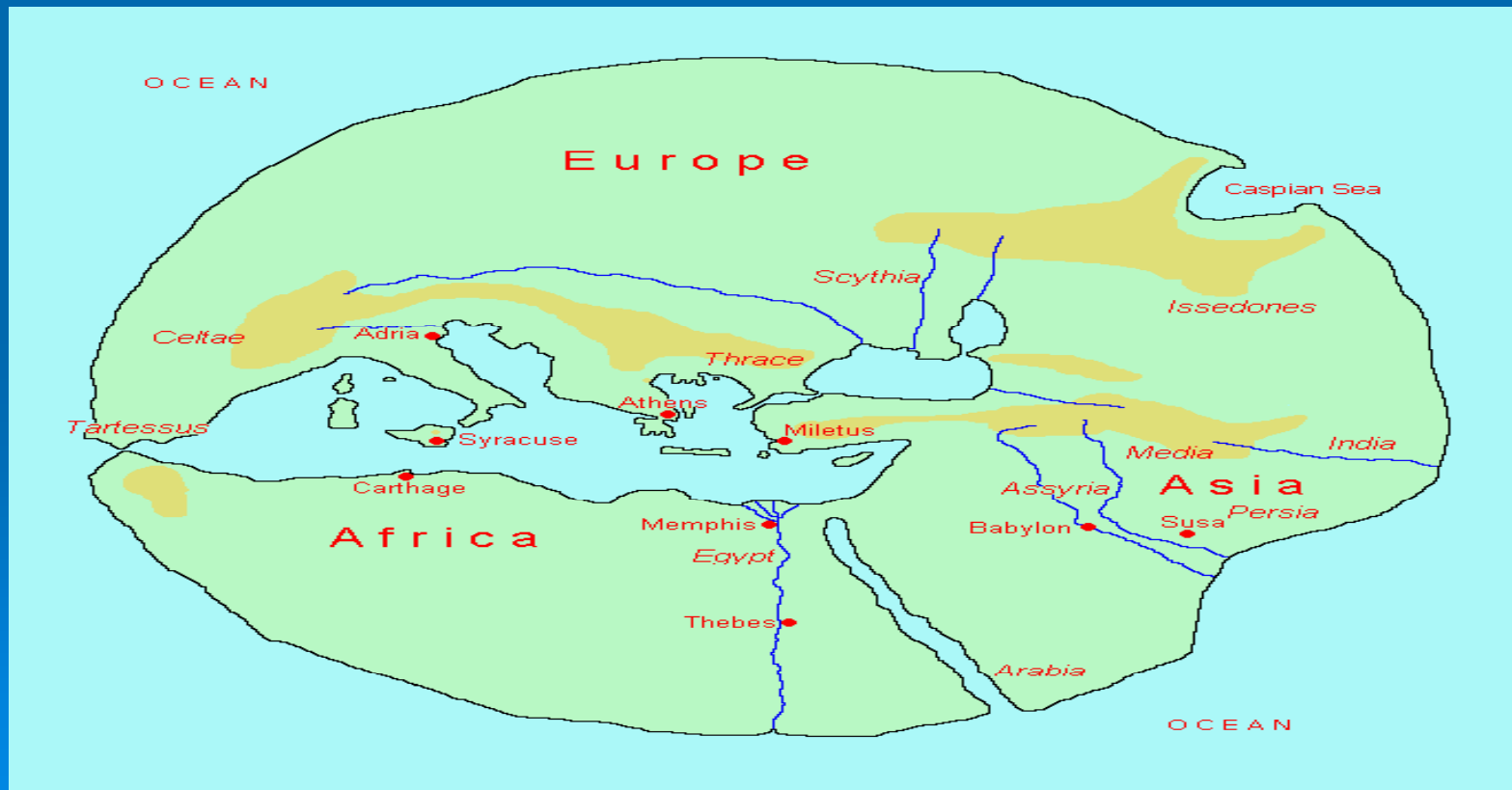

Anaximander's Map of the World

➤ هکاتئوس

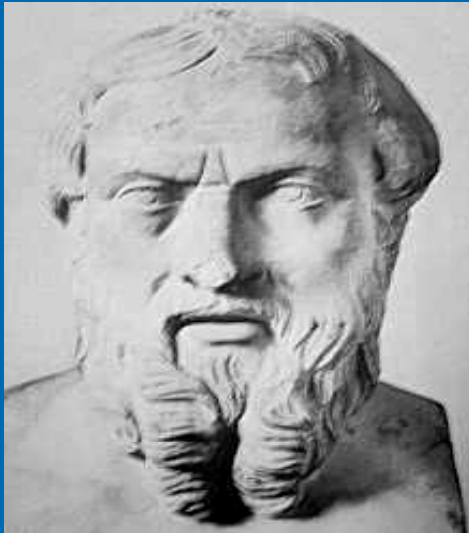
جمع آوری و طبقه بندی اطلاعات مربوط به یونان و دنیای
فراسوی یونان

نقشه ی جهان - اثر هکاتئوس

➤ هرودوت

- تدوین اثر بزرگی در مورد درگیری
یونان با بربرها و توصیف اماکن و
آداب و رسوم مردم

- صاحب نظریه ی “ باید با تاریخ برخورد جغرافیایی و با
جغرافیا برخورد تاریخی کرد”

- ارائه ی مثال های عالی از جغرافیای تاریخی

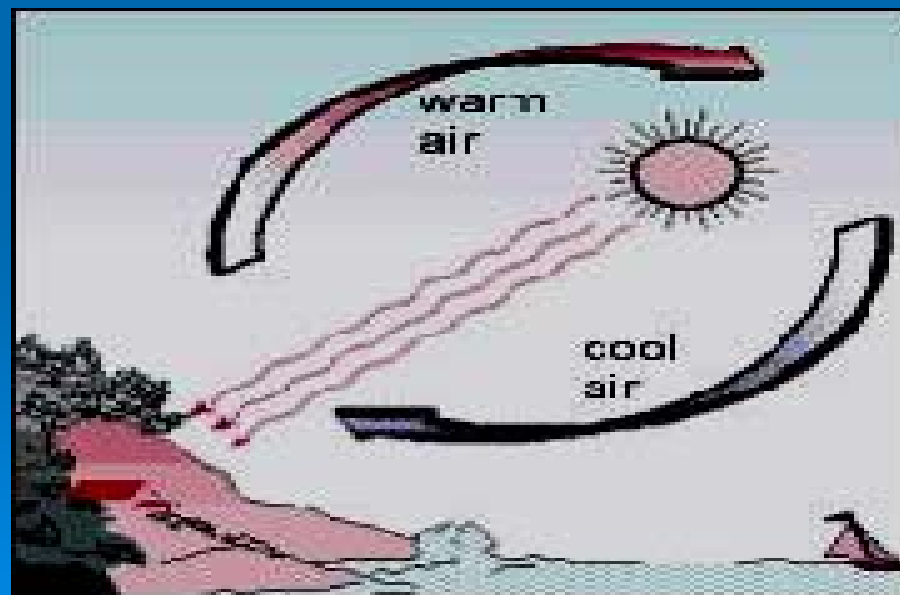

- ارائه ی یکی از قدیمی ترین مرزبندی های منطقه ای

- اظهار نظر در مورد وزش باد از مکان سرد به گرم

- اعتقاد به قرارگیری خشکی افریقا در میان آب

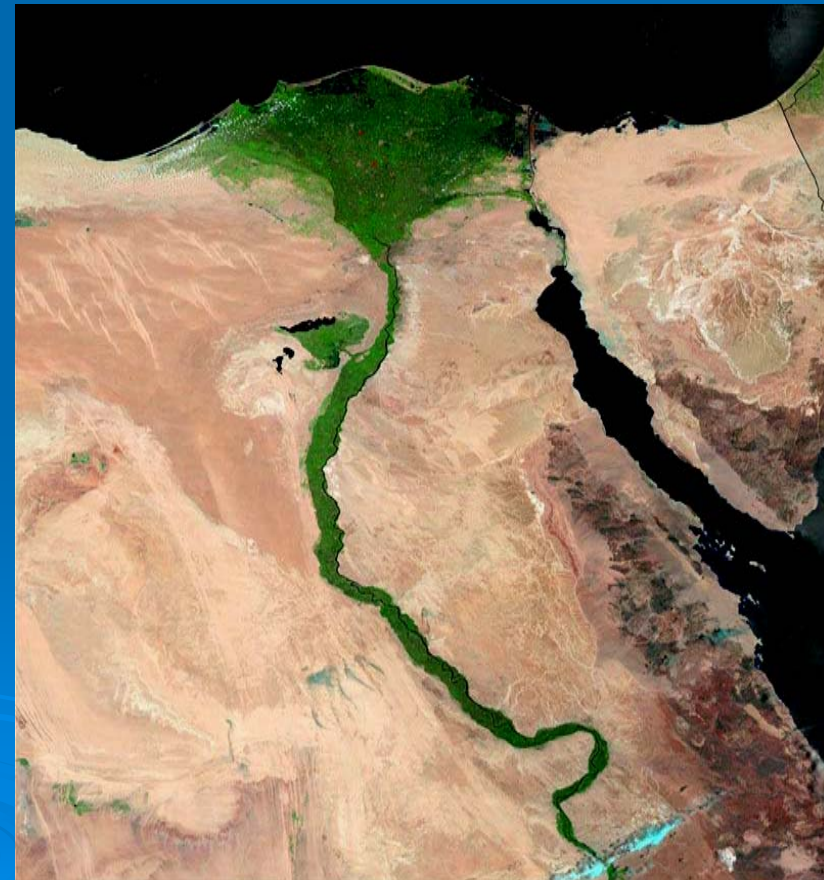
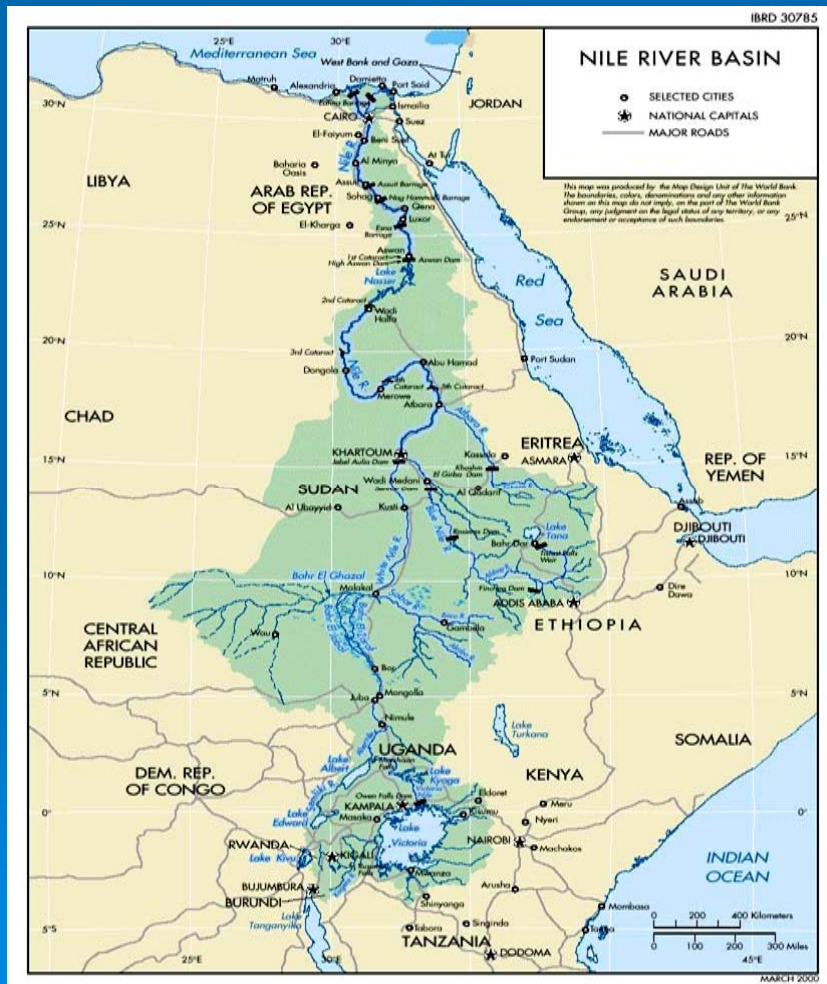

←

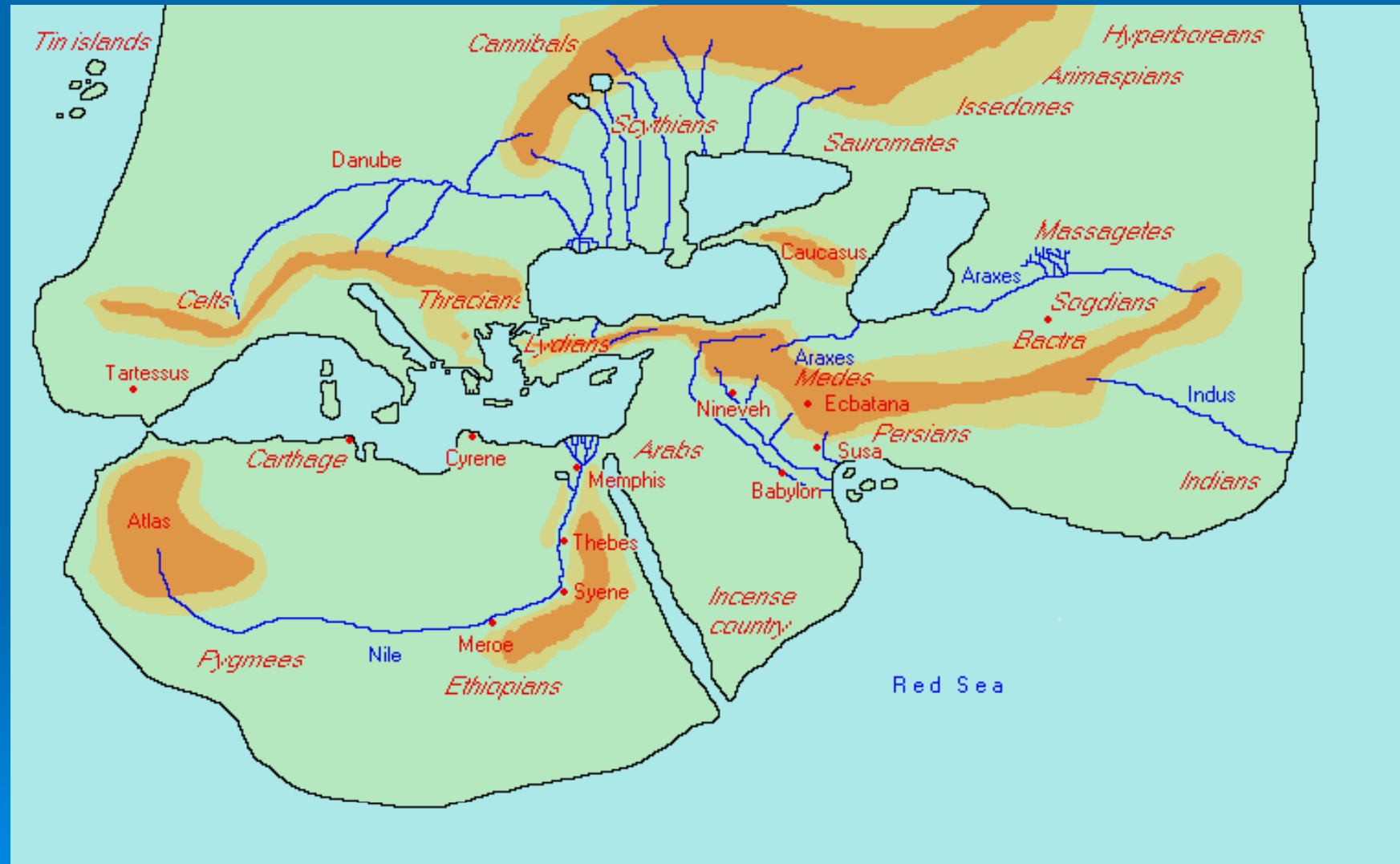
- به کارگیری متدهای جغرافیای تاریخی برای پشتیبانی از فرضیه‌ی انباشتن گل‌های نیل و ساخت دلتا در مدیترانه

- تفسیر منطقی نظم سیل‌های رود نیل با مفاهیم بنیادی

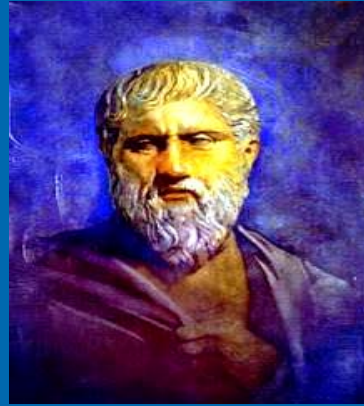
تقارن جهان

نقشه ی جهان – اثر هرودوت

➤ افلاطون (۳۴۸ - ۴۲۸ ق.م)

- شرح جغرافیایی آتیکا در یونان و بیان تغییرات جغرافیایی آن

- شرح قاره ی غرق شده ی آتلانتیس

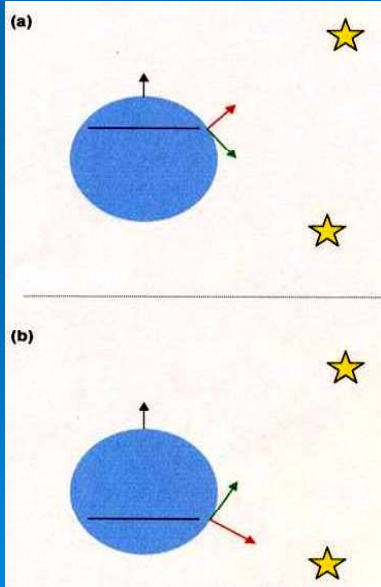

- اعلان دایره بودن زمین و قرار گیری آن در مرکز عالم
- ابداع تفکر استنتاجی
- موسس آکادمی

نقشه ی جهان
اثر افلاطون

➤ ارسطو (۳۲۲ - ۳۸۴ ق.م)

- ابداع تفکر قیاسی
- افزودن ماده ی پنجم (اتر) به چهار ماده ی آب ، خاک ، آتش و هوا
- به ظهور رساندن تئوری اماکن طبیعی
- باز شناخت کرویت زمین توسط سایه ی زمین در خسوف و افزایش ارتفاع ستارگان مختلف بهنگام حرکت ناظر به سوی شمال

- تصور قابلیت سکونت متغیر در عرض های مختلف و ارائه ی مفهوم اکومن یا قسمت مسکون کره ی زمین

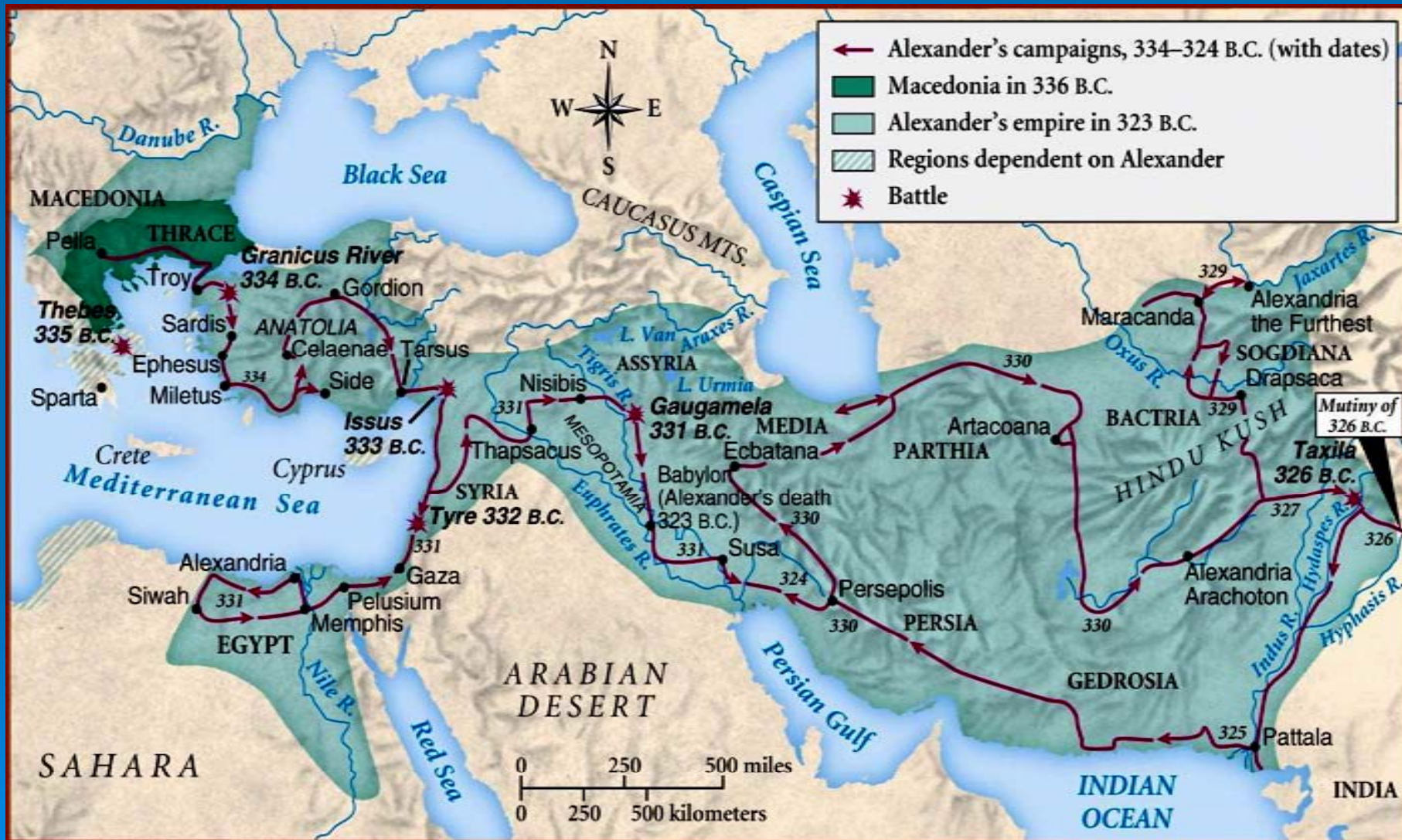
- بزرگترین دانش آموز ارسطو

- توصیف و تعیین موقعیت سرزمین های مسیر لشکرکشی
توسط هیات نویسندگان و منجمان همراه وی و فاصله یابی
بوسیله ی گام شماران

- انتقال گنجینه ی مشاهدات و اطلاعات جغرافیایی به یونان

نقشه ی مسیر لشکرکشی اسکندر مقدونی

➤ پی تیاس

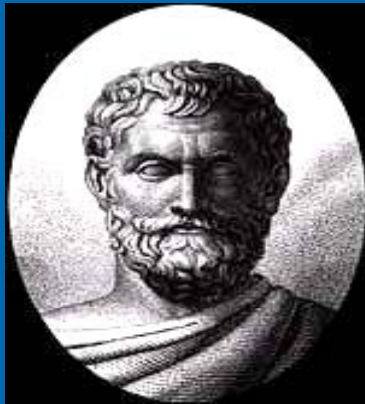

- فردی سرشناس در جغرافیا
- مسافرت به اروپای غربی و شمالی
- تهیه ی گزارش بر عکس تجارب یونانیان

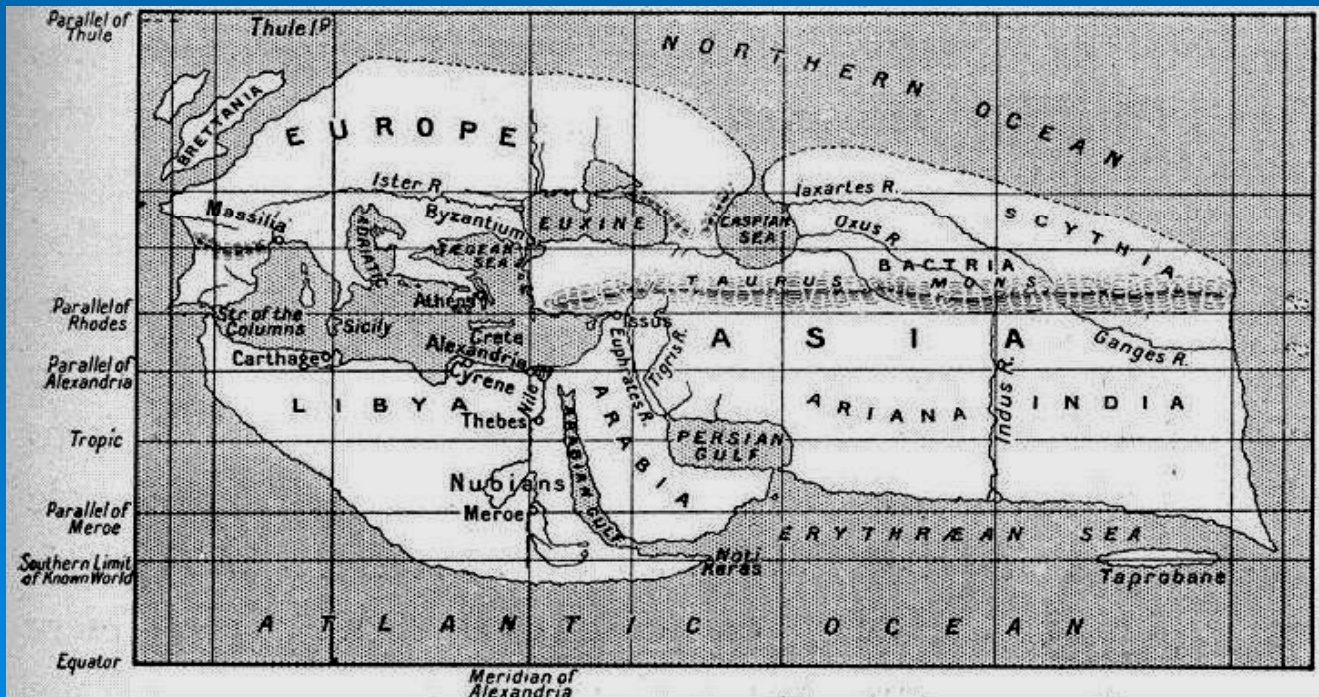
- معرفی صفحات یخی دریاهای شمالی
- طرح بحث در مورد حرکت امواج وابسته به مراحل ماه
- شرح ویژگی طول روز در عرض های شمالی

➤ اراتوستن

- ابداع کننده ی کلمه ی جغرافیا
- دارای مقام اول جغرافیا در زمان خود
- مهمترین فعالیت جغرافیایی : محاسبه ی محیط کره ی زمین
- نگارش کتابی برای توصیف اکومن یا محیط مسکون

نقشه ی جهان
اثر اراتوستن

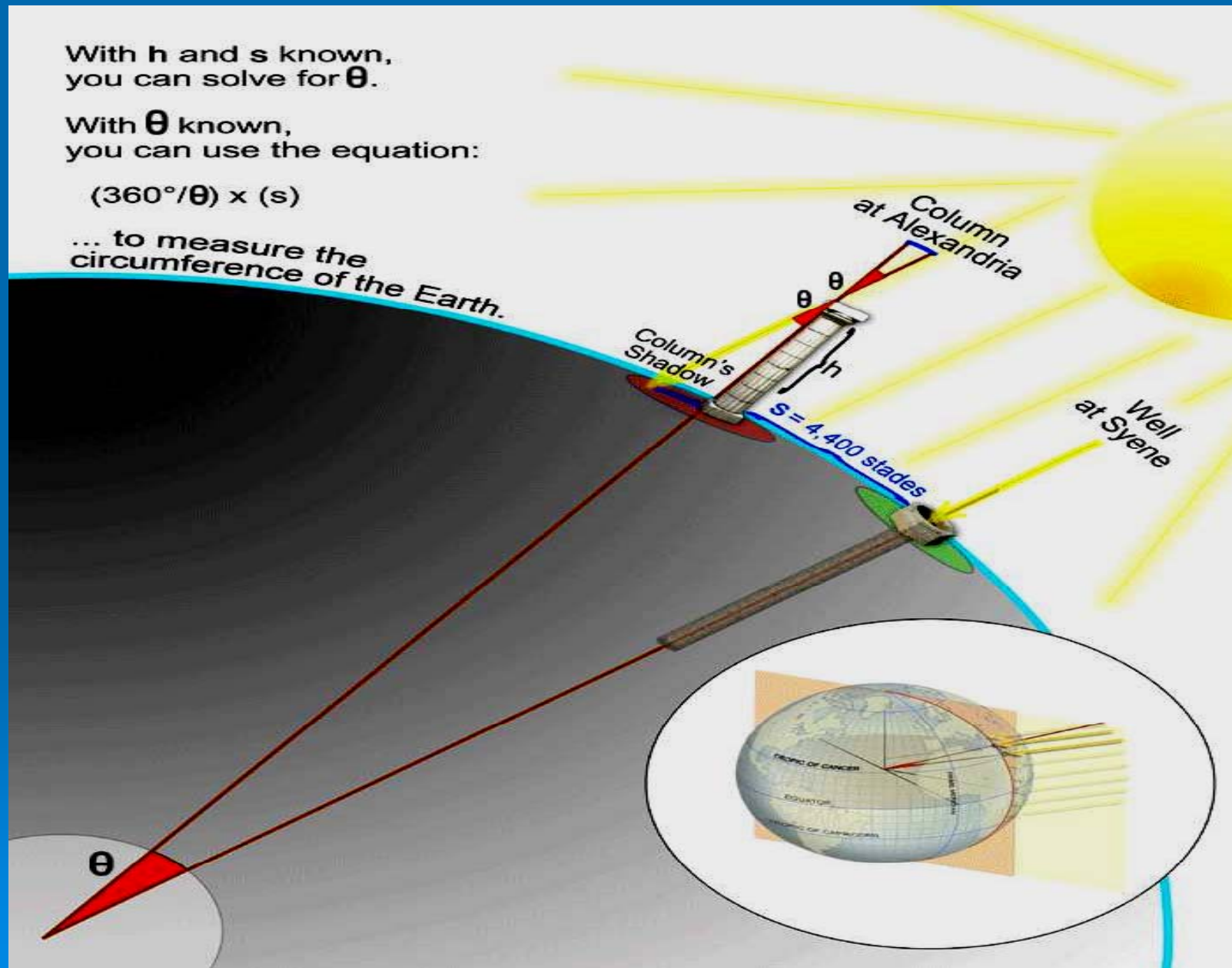
- روش اراتوستن برای اندازه گیری محیط کره ی زمین

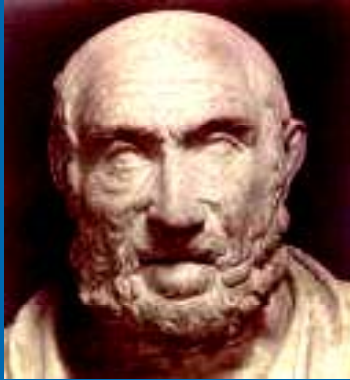
With h and s known,
you can solve for θ .

With θ known,
you can use the equation:

$$(360^\circ/\theta) \times (s)$$

... to measure the
circumference of the Earth.

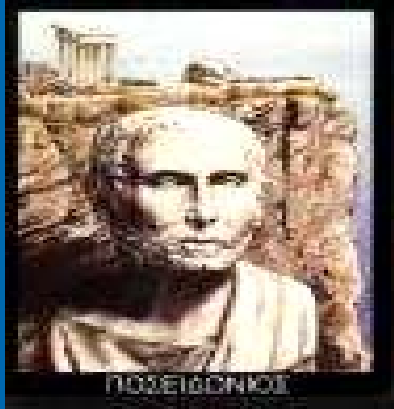

➤ هیپارکوس

- ریاضیدان و ستاره شناس
- تعیین محل دقیق نقاط روی زمین توسط شبکه ای از خطوط طولی و عرضی
- استفاده از اختلاف زمان برای سنجش عرض
- استفاده از دو طرح برای حل مشکل نمایش سطح منحنی بر روی سطح صاف

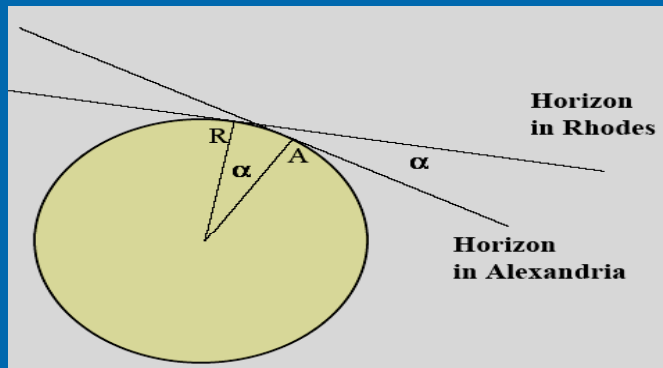
- ۱- ساخت نقشه ی برجسته (افزایش مقیاس به سوی حاشیه)
- ۲- طرح خطوط عمود بر صفحه ی صاف از یک نقطه در بی نهایت (کاهش مقیاس به سمت حاشیه)

➤ پوزیدونیوس

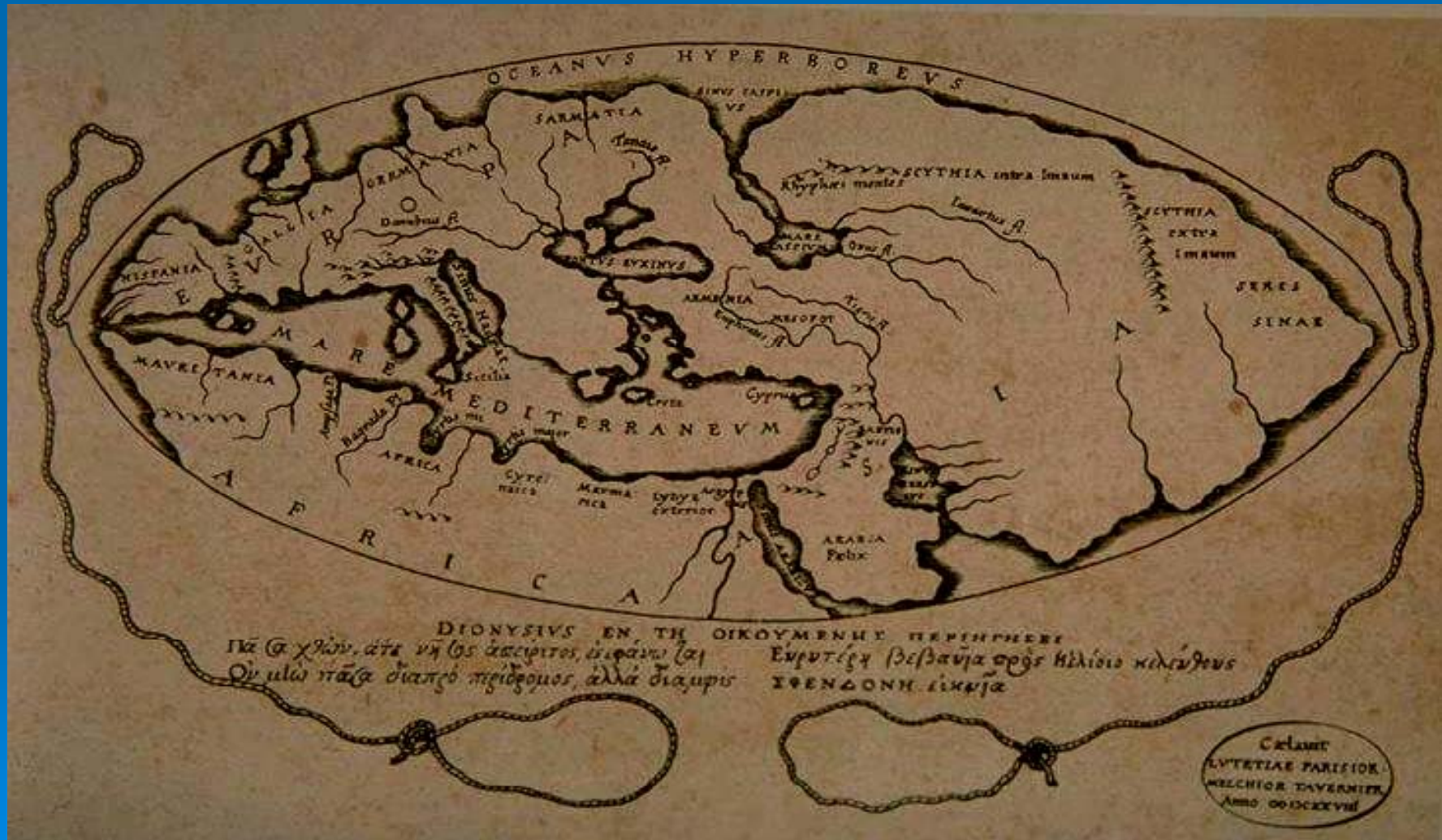
- اندیشه ی نادرست : محاسبه ی مجدد محیط کره ی زمین و پذیرش عددی کوچکتر از محاسبه ی اراتوستن

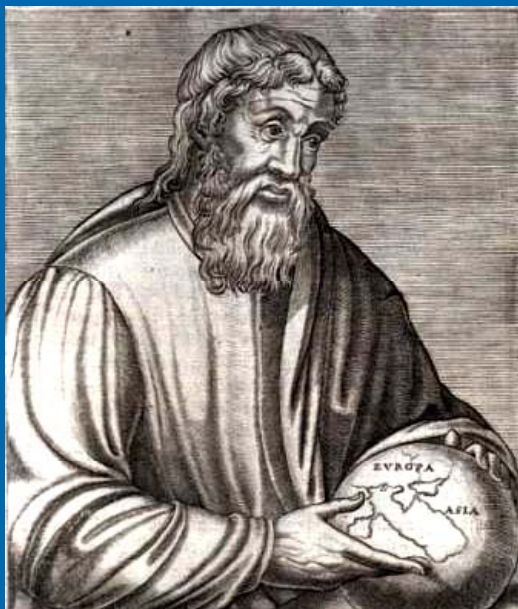

- اندیشه ی درست : وقوع بالاترین دما در منطقه ی معتدل مجاور منطقه ی حاره و نه در استوا – طولانی ترین توقف خورشید در منطقه ی حاره و توقف کم آن در استوا

نقشه ی جهان – اثر پوزیدونیوس

➤ استرابو

- نگارش اثری بزرگ در زمینه ی

جغرافیا در قالب هفده کتاب

- دو کتاب در معرفی موضوعات و منابع

- هشت کتاب در مورد اروپا

- شش کتاب در مورد آسیا

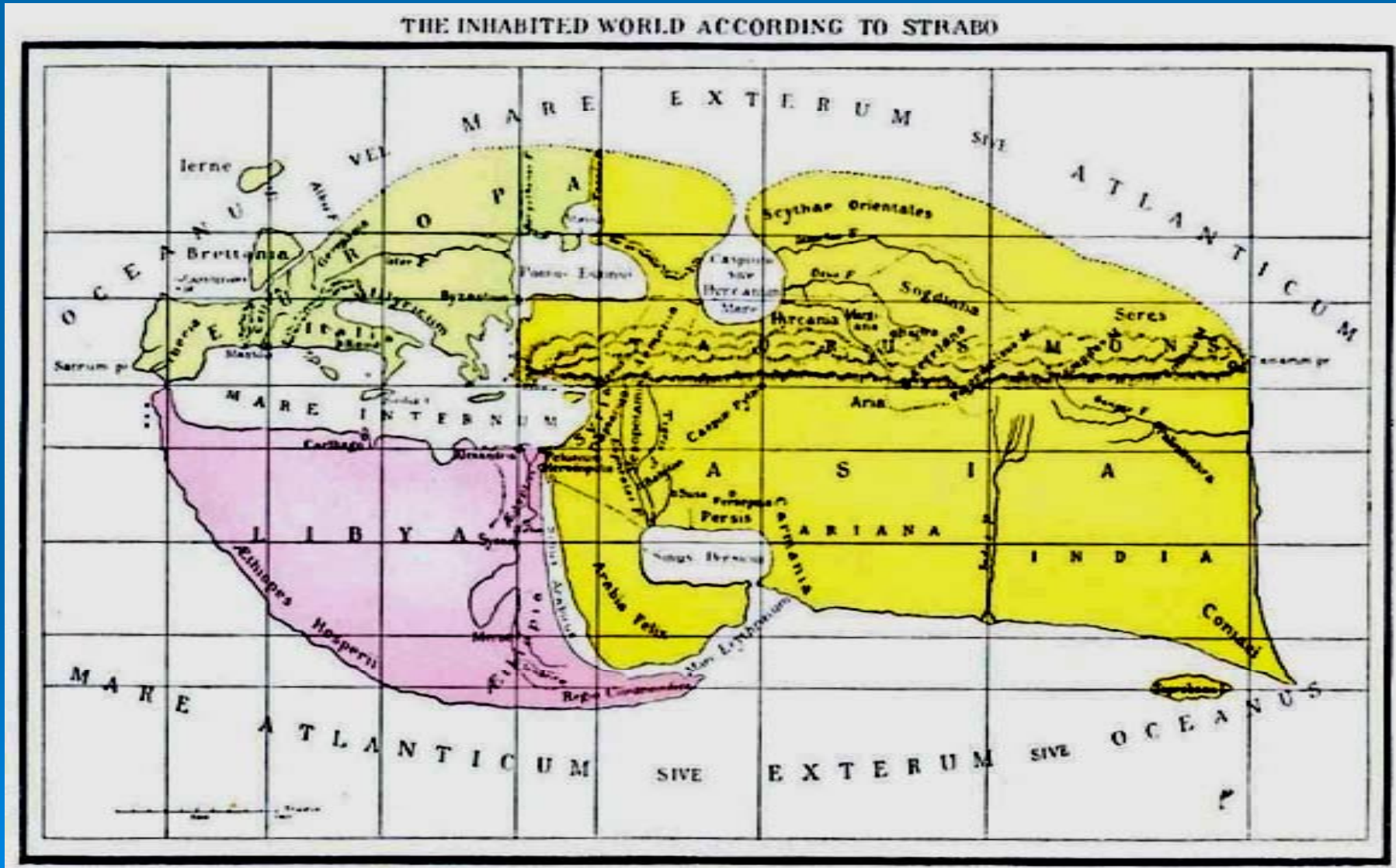
- یک کتاب در مورد افریقا

- ارائه ی توصیفی دقیق از اکومن

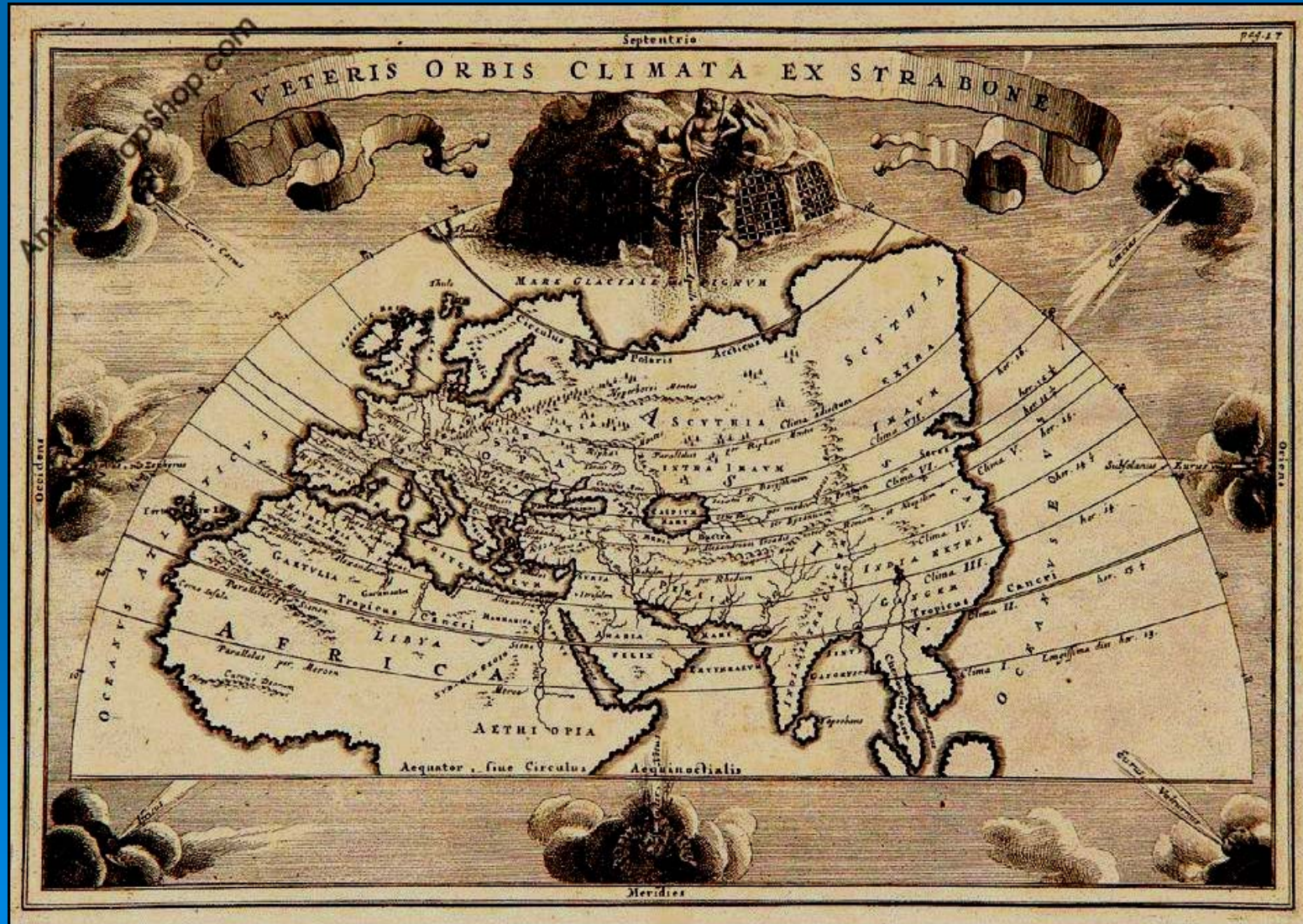

نقشه ی جهان – اثر استرابو

تقسيمات اقليمي جهان بر اساس استرابو

اندیشمندان جغرافیا در روم

- کم کاری رومی ها نسبت به یونانیان در ارائه مفاهیم جدید جغرافیایی
- مارکوس ترنتیوس وارو، طراح تئوری مراحل فرهنگی بشر

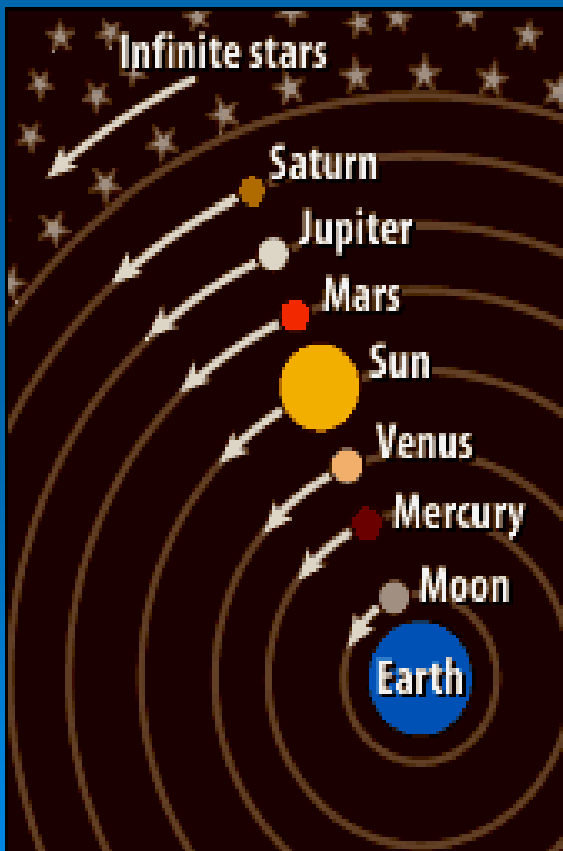
به ترتیب زیر :

- ۱- انسان غذاگیر
- ۲- انسان دامدار
- ۳- انسان کشاورز
- ۴- انسان همزمان (قرن اول قبل از میلاد)

نقشه ی امپراتوری روم باستان

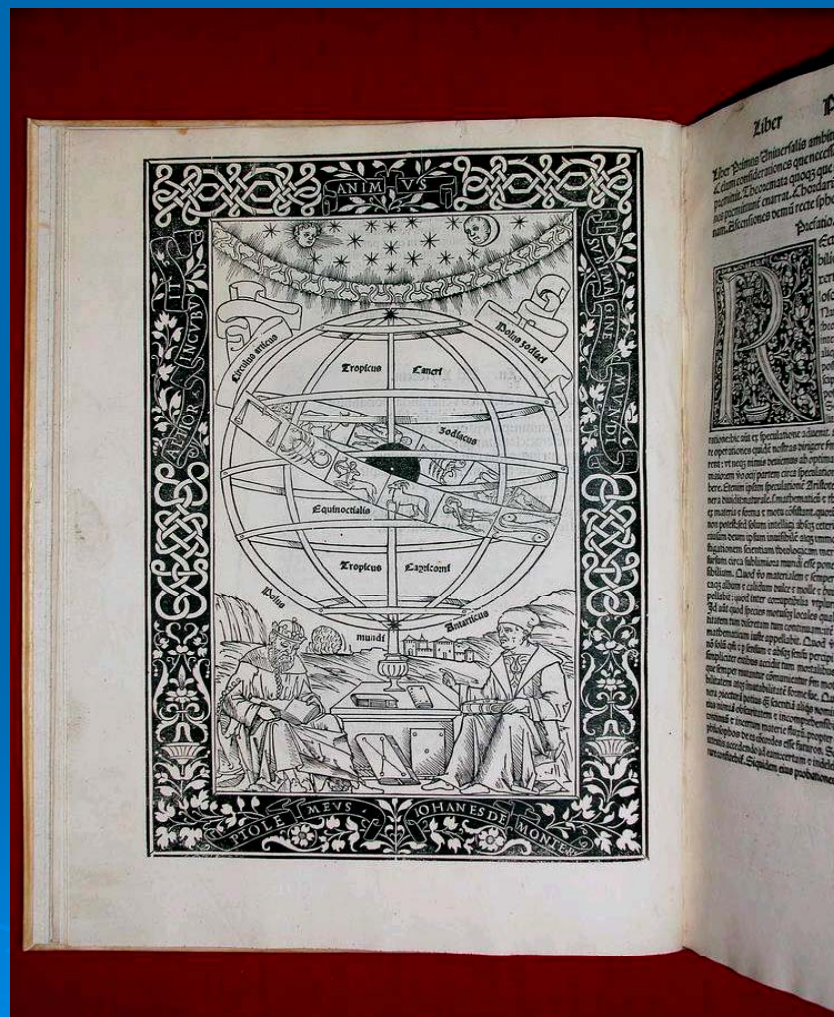
➤ بطلمیوس

- مؤلف اثر عظیم ستاره شناسی کلاسیک به نام المجسط
- معتقد به دنیای زمین مرکزی
- تهیه ی راهنمای جغرافیا در ۸ مجلد
  - جلد اول : طرح نقشه و برخی اصطلاحات آماری
  - جلد ۲-۷ : جداول طول و عرض (پراز اشتباه)
  - جلد ۸ : مجموعه ی نقشه های جهان

صفحاتی از کتاب المجسط بطلمیوس

174	ΜΟΡΦΩΣΕΙΣ	μήκ μισρ πλάτ. μισρ μεγαθ		
ο τουτου επαιμιθ απ αιτασολη τοι γη τη ιψησ επιπροθη τριεπιδωρη, τ προγαυμιλιν πλδρας ε νωτιος ο βορροστροσ φλ η γευμιλιν πλδρας	αιγο ηθ ηθ κη κη	δορ δορ δορ δορ δορ	πασ πασ πασ πασ πασ	αδ αδ αδ αδ αδ
φλ η περιδωρη πλδρας ο βορροσ ο νωτιος φλ η περιδωρη πλδρας.	κη ηθ κη	δορ δορ δορ	πασ πασ πασ	αδ αδ αδ
τοι γη τη ιψησ και πησ τριγωνου ο νωτιος τδμ λοιπων τοι τριγωνου δ ο προγαυμιλι ο επαιμιθσ αιτων	κη κη κη διδι	δορ δορ δορ δορ	πασ πασ πασ πασ	αδ αδ αδ αδ
τδμ λοιπων τοι τριγωνου δ ο νωτιος ο βορροστροσ τδμ λοιπων οδω τδμ πωσ οδωσ τοι τριγωνου δ ο επαιμιθσ	πασ πασ πασ πασ	δορ δορ δορ δορ	πασ πασ πασ πασ	αδ αδ αδ αδ
ο η γευμιλινσ αιτων τδμ ιψησ επ δυδαισ τριων ο νωτιος φ ο κισος τδμ τριων	πασ πασ πασ	δορ δορ δορ	πασ πασ πασ	αδ αδ αδ
ο βορροστροσ αιτων τδμ ιψησ πωσ οδωσ οδωσ ο βορροστροσ ο νωτιωστροσ αιτων	πασ πασ πασ	δορ δορ δορ	πασ πασ πασ	αδ αδ αδ
ο τουτου πωσ οδωσ οδωσ η προγαυμιλι τδμ τουτου κειν οδωσ αιτων δ ο προγαυμιλι ο επαιμιθσ αιτων	πασ πασ πασ	δορ δορ δορ	πασ πασ πασ	αδ αδ αδ
ο τουτου η γευμιλινσ τδμ τδμ αιτων ο λοιπός κειν π αιτων φλ η αιτων απαιτ αιτων οδωσ, ημ γ μεγαθουσ η, τι πέρτου ησ, τι μοσην η, εδ β.	πασ πασ πασ	δορ δορ δορ	πασ πασ πασ	αδ αδ αδ
ΚΗΦΕΩΣ ΑΣΤΕΡΙΣΜΟΣ ο δωι τοι δειξωσ πωσ οδω ε δωι τοι αιτων πωσ οδω ο δωι τοι δειξωσ οδω τοι δειξωσ πλδρου ο δωι τοι δειξωσ αιτων η αιτων ο δωι τοι δειξωσ αιτων η αιτων	πασ πασ πασ πασ πασ	δορ δορ δορ δορ δορ	πασ πασ πασ πασ πασ	αδ αδ αδ αδ αδ
ο δωι τοι δειξωσ αιτων η αιτων ο δωι τοι αιτων πωσ οδω τδμ δωι φλ τδμ δωι ο νωτιος ο κισος τδμ τριων ο βορροστροσ τδμ τριων	πασ πασ πασ πασ πασ	δορ δορ δορ δορ δορ	πασ πασ πασ πασ πασ	αδ αδ αδ αδ αδ
απαιτ αιτων η αιτων η αιτων η αιτων η αιτων η αιτων η αιτων ΟΙ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΝ ΑΜΟΡΦΩΤΟΙ ο προγαυμιλι φλ τδμ δωι ο επαιμιθσ φλ τδμ δωι απαιτ αιτων οδωσ η αιτων η αιτων η αιτων η αιτων η αιτων η αιτων ΒΟΪΤΟΥ ΑΣΤΕΡΙΣΜΟΣ τδμ γη τη αιτων η αιτων η αιτων η αιτων η αιτων η αιτων η αιτων ο κισος και νωτιωστροσ τδμ τριων ο επαιμιθσ τδμ τριων	πασ πασ πασ πασ πασ πασ πασ πασ πασ πασ	δορ δορ δορ δορ δορ δορ δορ δορ δορ δορ	πασ πασ πασ πασ πασ πασ πασ πασ πασ πασ	αδ αδ αδ αδ αδ αδ αδ αδ αδ αδ

فصل دوم : جغرافیا در قرون وسطی و رنسانس

➤ هدف کلی :

آشنایی با نقش اندیشمندان اسلامی و مشرق زمین در

رشد جغرافیا و توسعه ی جغرافیا در

دوران اکتشافات جغرافیایی

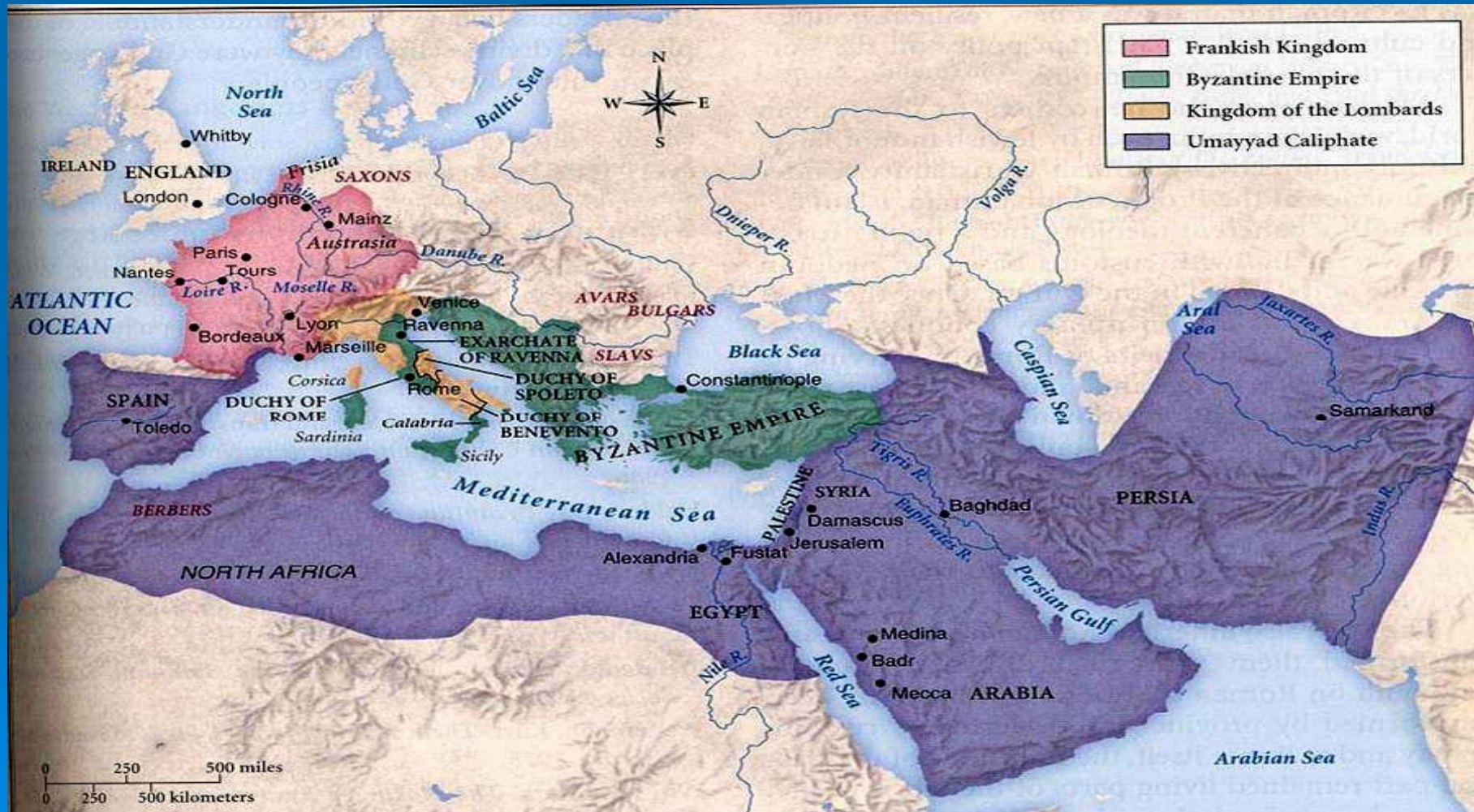
جغرافیا در قرون وسطی و رنسانس

- ناپدید شدن نام جغرافیا از قرن پنجم تا پانزدهم میلادی
- تسلط عقاید کلیسایی بر محیط علم
- دوران افق های باز برای مسلمین
- نقش یابی چینی ها در علم و اکتشاف مغرب زمین
- شروع مسافرت های دامنه دار میسیونرهای مذهبی و
تجار غرب
- حرکت صلیبیون برای باز پس گیری سرزمین مقدس از
مسلمانان
- کشتیرانی اسکانداویایی ها به مناطق شمالی و غربی

جغرافیا در دنیای اسلامی

➤ نقشه ی گسترش اسلام در خاور میانه و اروپا

بغداد

فعالیت های علمی :

- مرکز دنیای روشنفکری در قرون وسطی
- طرح ترجمه ی آثار فلسفی و علمی یونان به عربی و در مرحله ی بعد انتقال آن آثار به اروپا
- محاسبه ی مجدد محیط زمین با دقت زیاد

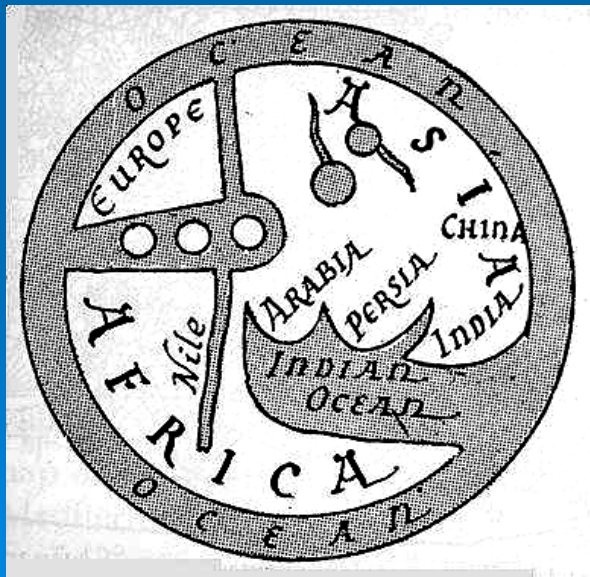

فعالیت های جغرافیایی اندیشمندان مسلمان

ابن حوقل :

- مسافر بزرگ عرب در دور افتاده ترین بخش های آسیا و افریقا
- اثبات وجود سکونت انسانی در ۲۰ درجه ی جنوبی استوا

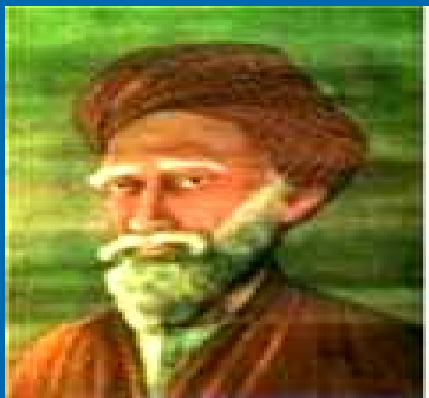

- نقشه ی جهان – اثر ابن حوقل

البخى :

- تهیه ی اولین اطلس اقلیمی جهان به نام الاشکال

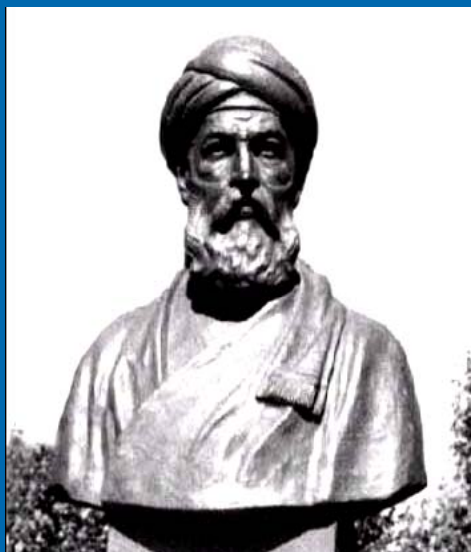

المسعودی :

- توصیف بسیار خوب باران های موسمی ، تبخیر آب، تراکم رطوبت و تشکیل ابر

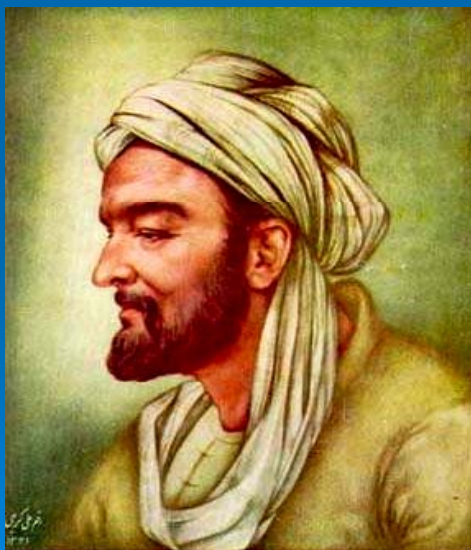
المقدسی :

- ارائه چهارده منطقه ی اقلیمی در جهان
- تشخیص تفاوت اقلیمی براساس عرض جغرافیایی و موقعیت شرقی و غربی

ابوریحان بیرونی :

- نگارش کتاب “الهند” در مورد جغرافیای هندوستان
- اظهار نظر در مورد فرسایش سنگ ها و مکانیزم دانه بندی شدن آن ها

ابو علی سینا :

- بیان چرخه ی فرسایش در مورد ماهیت تغییر شکل ناهمواری های کره ی زمین

ادریسی :

- تصحیح دامنه دار اندیشه های نادرست بظلمیوس
- نگارش کتاب جغرافیایی نوین به نام “ سرگرمی برای کسی که آرزو می کند به دور دنیا سفر کند”
- تصحیح نظریه ی مسدود بودن اقیانوس هند و خلیج بودن دریای مازندران

نمونه ی نقشه های تهیه شده توسط ادریسی

ابن بطوطه :

- نامدارترین مسافر همه ی زمان ها
- طی حدود ۷۵۰۰۰ مایل در طول سی سال

نقشه ی خط سیر ابن بطوطه

ابن خلدون

- مورخ بزرگ عرب
- صاحب اثر “ مقدمه ” در مورد مقدمه ی مفصل تاریخ جهان
- طرح مباحث در مورد تاثیر محیط طبیعی بر ویژگی های انسانی و فرهنگی – شیوه ی زندگی
- نظریه پردازی در خصوص رشد و فساد ملی

Autografo di Ibn Khaldun in alto a sinistra (quadrato)
Da MS. (Atif Effendi 1936)

جغرافیا در دنیای مسیحیت

ویژگی ها :

✓ تلاش اولیه ی عالمان مسیحی قرون وسطی برای تطبیق اندیشه های جغرافیایی ثبت شده در اسناد مورد اعتماد کتب مقدس مانند کتاب تکوین

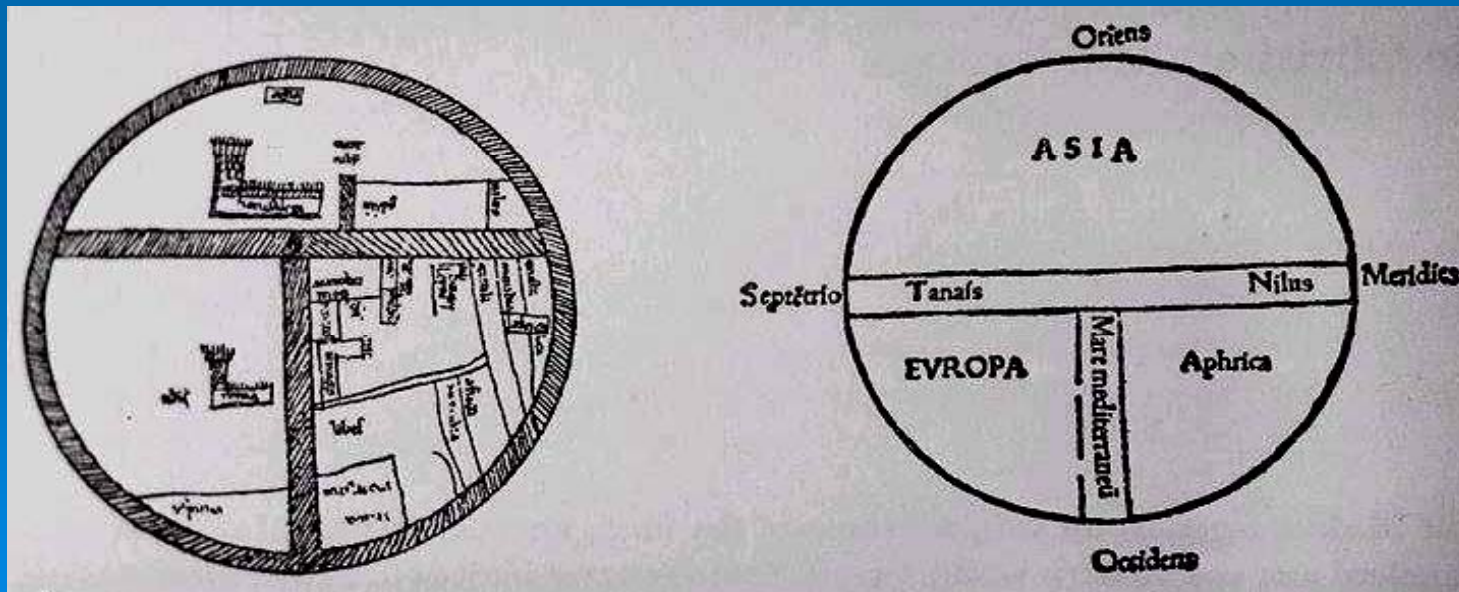
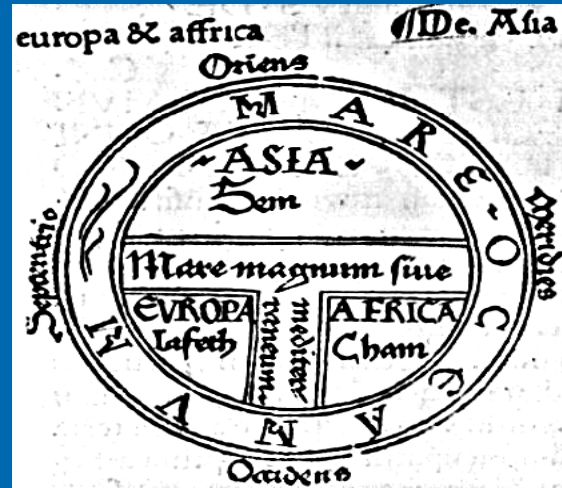
✓ ترجمه ی آثار یونانی و دسترسی به افکار کرویت زمین و نظریه ی زمین مرکزی بطلمیوس

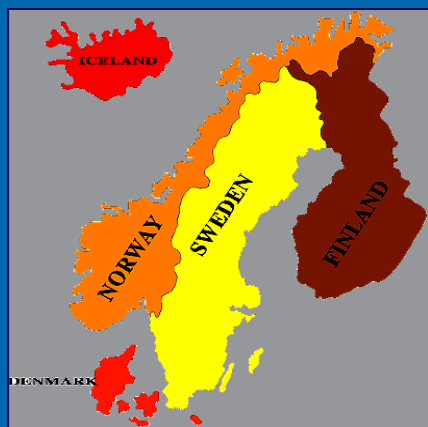
✓ زوال نقشه کشی و تهیه ی نقشه های خیالی T O

نمونه هایی از نقشه های T O

جغرافیا در دنیای اسکاندیناوی :

بزرگترین کار وایکینگ ها (اسکاندیناوی های اهل نروژ)

عبور از شمال اقیانوس آرام به سوی غرب و پیاده شدن در ایسلند
حرکت اریک از اهالی ایسلند به سوی غرب و رسیدن به گرینلند
سفر لیف اریکسون (پسر اریک) به سوی غرب و پیاده شدن در
خشکی جدید

بررسی مجدد سرزمین مزبور توسط هیاتی از سوی کارل سفنی

شناسایی امریکا

سفرنامه نویسان

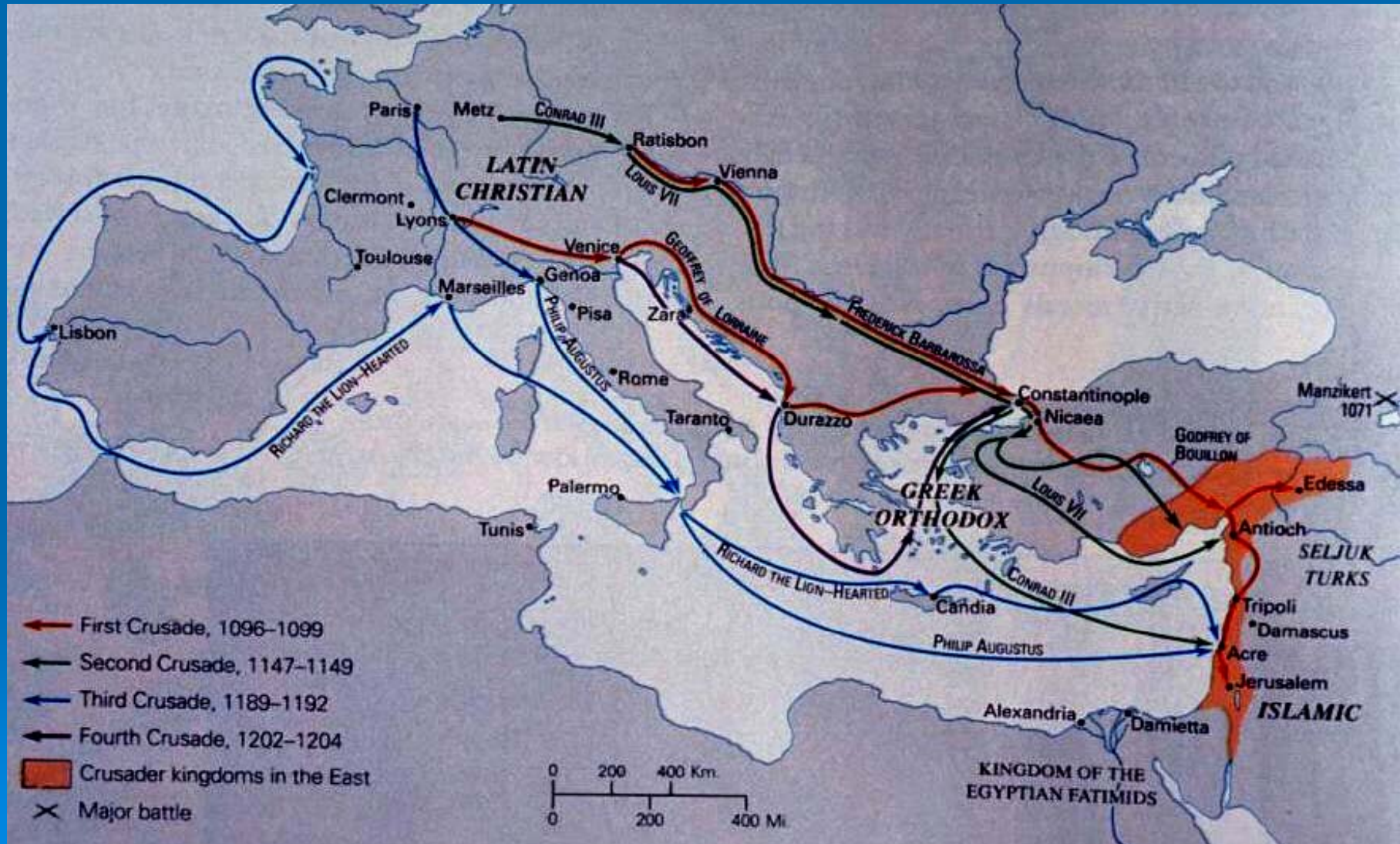
منشاء مسافرت ها :

- وقوع هشت جنگ صلیبی در فاصله ی سال های ۱۰۹۶-۱۲۷۰ م.
- مشارکت مردان بخش های مختلف اروپا در جنگ با مسلمین
- گسترش آگاهی نسبت به چشم انداز آن سوی افق های جغرافیایی
- رایج شدن توصیفات عمومی و مسافرت های جغرافیایی

نقشه ی جنگ های صلیبی

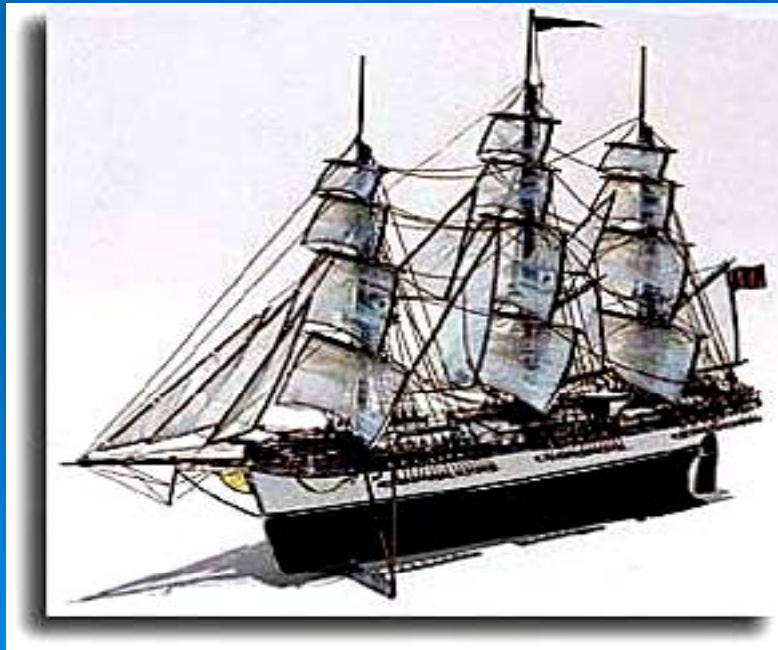
مارکوپولو :

➤ اهل ونیز

➤ ۱۷ سال حضور در چین

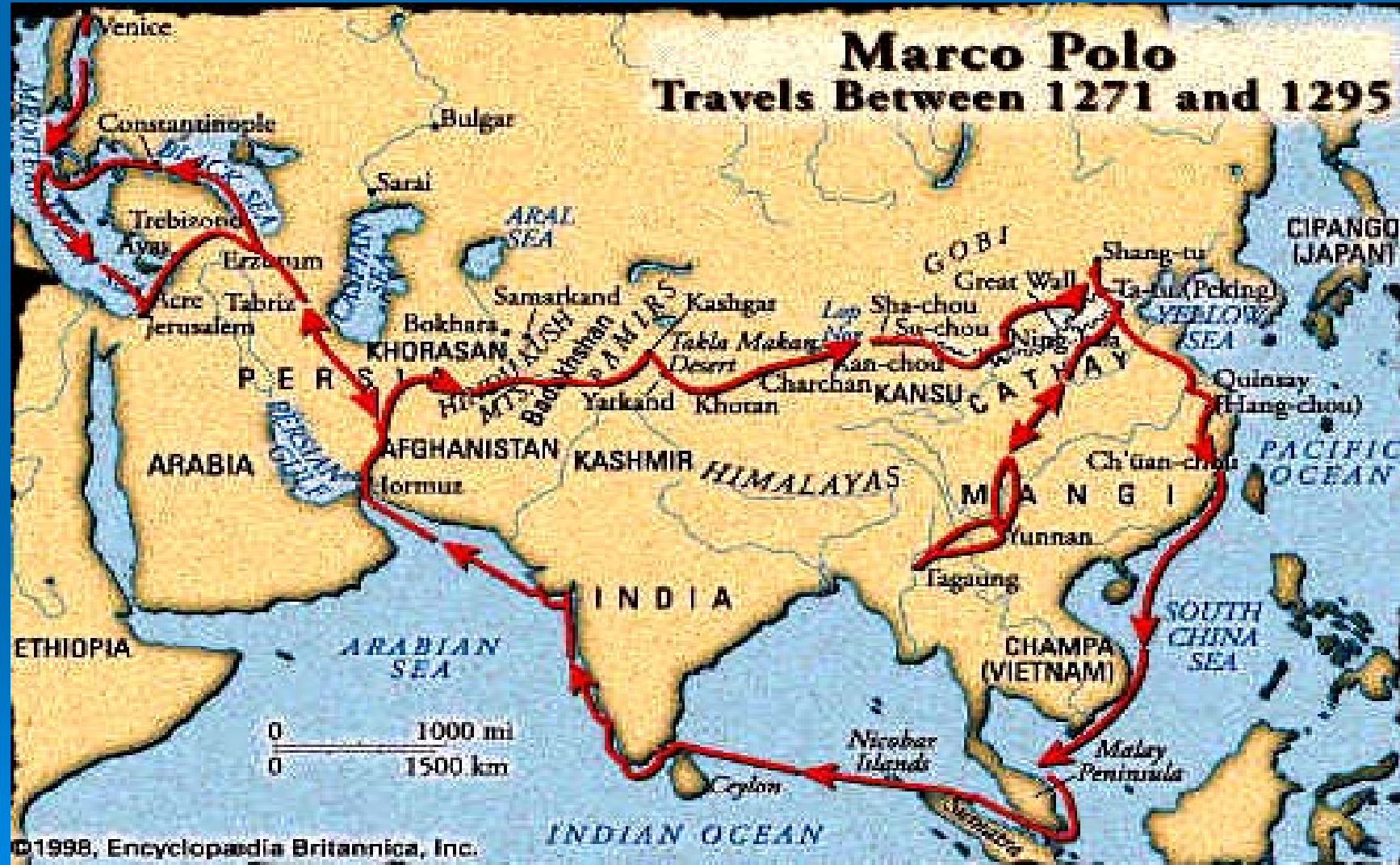
➤ کسب دانش عمیق و فرهنگ غنی چین

➤ دیکته ی گزارش سفر به چین در زندان ژنو

← کشتی مسافرتی پولوها

نقشه ی مسیر حرکت مارکوپولو

نقطه های روشن تر در تحقیقات قرون وسطی :

➤ طرفداری اندیشمندان از نیاز به دلیل و برهان در مقابله ی مدارک و مأخذ و بخش هایی از کتب معتبر

➤ فعالیت های ویلیام کنچس ، شامل :

- ترسیم تصویر اداره ی جهان بوسیله ی قوانین

- ارائه ی اندیشه هایی در مورد گرم شدن جو از لایه های

زیرین و تشکیل ابر از طریق خنک شدن هوا

➤ پیشرفت در دریانوردی

- کاربرد قطب نمای آهن ربایی

- استفاده از اسطرلاب

➤ پیشرفت در کارتوگرافی و کاربرد نقشه های پورتولانو
توسط ناخدایان کشتی ها

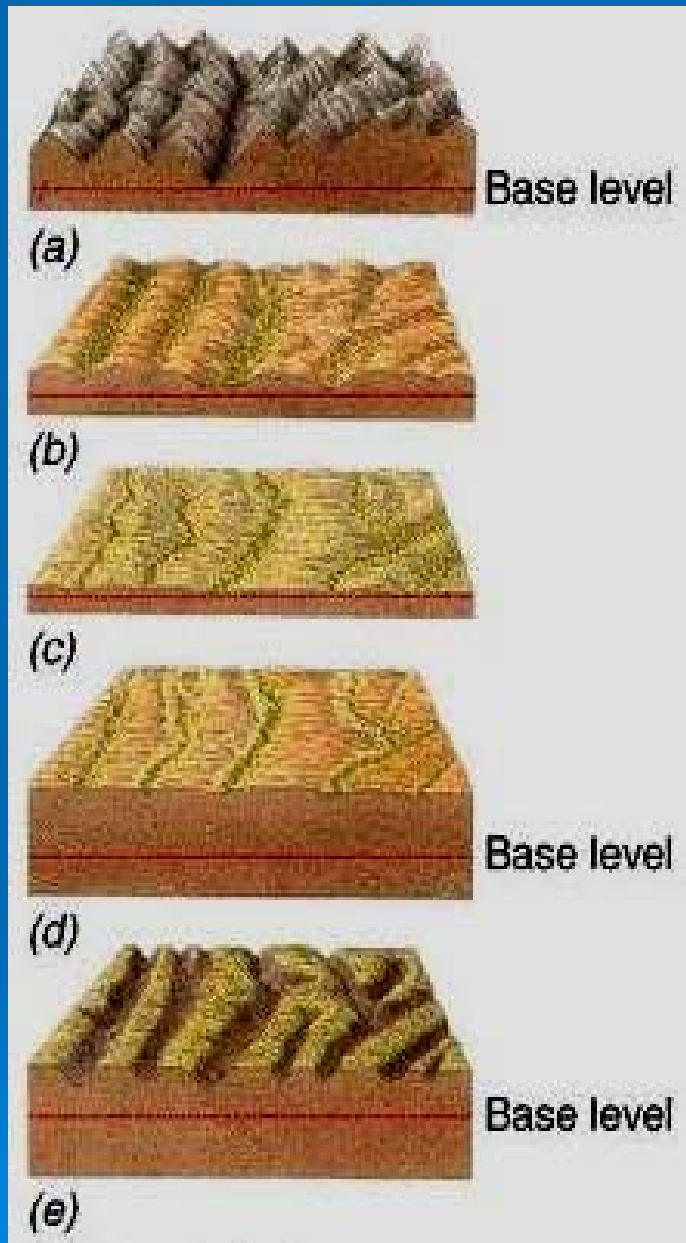
پیشرفت های قرون وسطایی جغرافیا در چین

پیشرفت های علمی چینی ها :

- ✓ گذشته ی تابناک چین از قرن دوم قبل از میلاد تا قرن ۱۵
- ✓ داشتن بالاترین استاندارد زندگی مردم در آن زمان
- ✓ بی رقیبی ریاضیدانان و فلاسفه ی چینی
- ✓ عمل در جغرافیا بر مبنای مشاهده ی دقیق و ساخت و اختراع قطعات
- ✓ اقدام به سنجش بار رسوبی رود و نزولات جوی در قرن دوم قبل از میلاد

✓ ارائه ی اولین آمار جمعیتی در
جهان در قرن ۲ ق.م

✓ اشاره به چرخه ی آبشناسی در
قرن ۴

✓ اشاره به چرخه ی فرسایش توسط
شن کوادر در قرن ۱۱

اکتشافات چینی ها :

✓ مسافرت های امپراتور مو قدیمی ترین اثر مسافرتی چینی ها

✓ دیدار رابان بارسایوما از رم ، فرانسه و انگلیس در قرن ۱۳

✓ اکتشافاتی در جنوب آسیا ، هند ، خلیج فارس ، دریای سرخ و ساحل شرقی افریقا توسط هیات اکتشافی چنگ هو

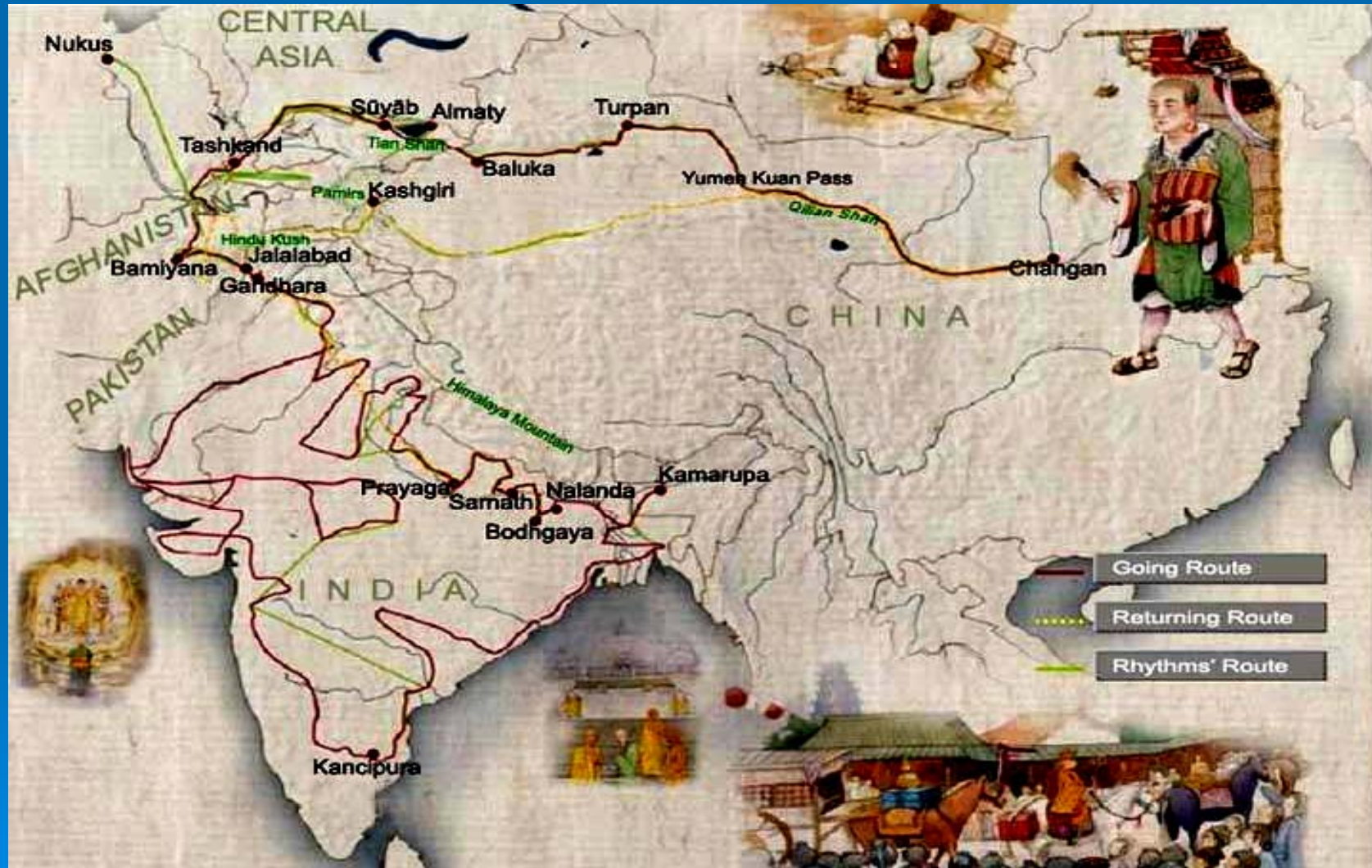

✓ شرح راه های خشکی آسیای داخلی به بخارا و پارس و
ساحل مدیترانه توسط چانگ چی بین

✓ کشف هند در قرن ۷ توسط هسوان تسانگ راهب بودایی نقشه ی مسیر حرکت هسوان تسانگ

توصیف سواحل چین و توپوگرافی محلی

جغرافیای انسانی   توصیفات منطقه ای   شرح سفرها

انواع نوشته های جغرافیایی چینی ها بر اساس نیدهام :

توصیفات کشورهای بیگانه   شرح رودهای چین

دایره المعارف جغرافیایی

کارتوگرافی در چین :

پی هسیو پدر کارتوگرافی چین = پیاده کردن شبکه ی قائم
الزاویه روی نقشه برای موقعیت یابی - قرار دادن شمال
در بالای نقشه

دوره ی اکتشافات جغرافیا

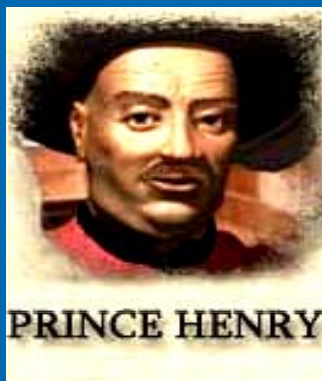

ویژگی ها :

- شروع از قرن پانزدهم میلادی
- دو عامل محرک مسافرت ها

تعصب به توسعه ی مسیحیت

نیاز اروپا به ادویه و فلزات گرانبها

- اولین حرکت اکتشافی به رهبری شاهزاده هنری پرتغالی در سمت جنوبی تنگه ی جبل الطارق

تنگه ی
جبل الطارق

- تاسیس اولین انستیتوی تحقیقات جغرافیایی جهان به نام ساگرس توسط پرنس هنری در پرتغال به ریاست ژاکوم ماژورکا

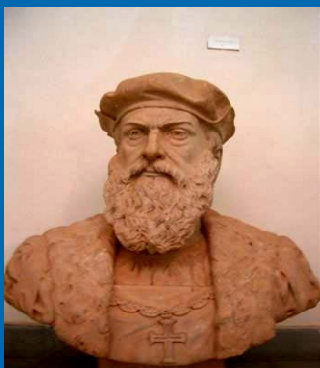

- اعزام ناخدایان پرنس هنری به
افریقا و پیاده شدن آن ها در
دماغه ی بوژادور

– شروع غارت منابع طلا ،
اسارت سیاهان و رونق تجارت
برده

- عبور کشتی های پرتغالی از خط
استوا بدون آتش گرفتن و
حرکت به سوی جنوب

- واسکودوگامای پرتغالی : دور زدن افریقا ، رسیدن به سرزمین اعراب و رهسپار اقیانوس هند و سرزمین هند

- تداوم حرکت پرتغالی ها به شرق و رسیدن به ژاپن در قرن ۱۶ میلادی

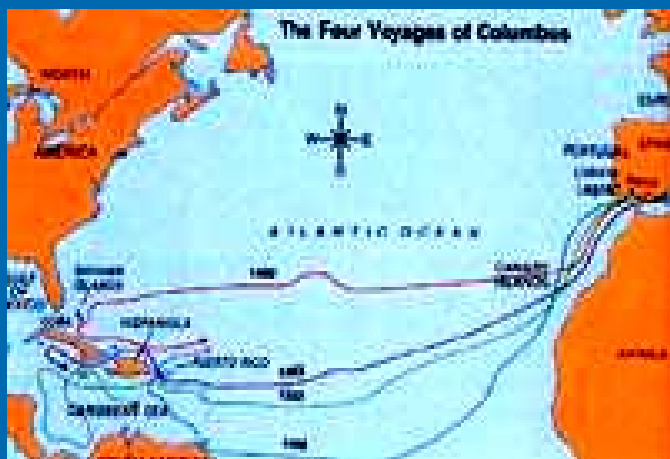
کریستف کلمب :

- متولد ژنو از پدر و مادر اسپانیایی
- مجذوب کشتی ها و دریانوردی و در
- تفکر دریانوردی از طرف غرب اروپا به آسیا
- جلب موافقت دربار اسپانیا به کمک ملکه ایزابلا

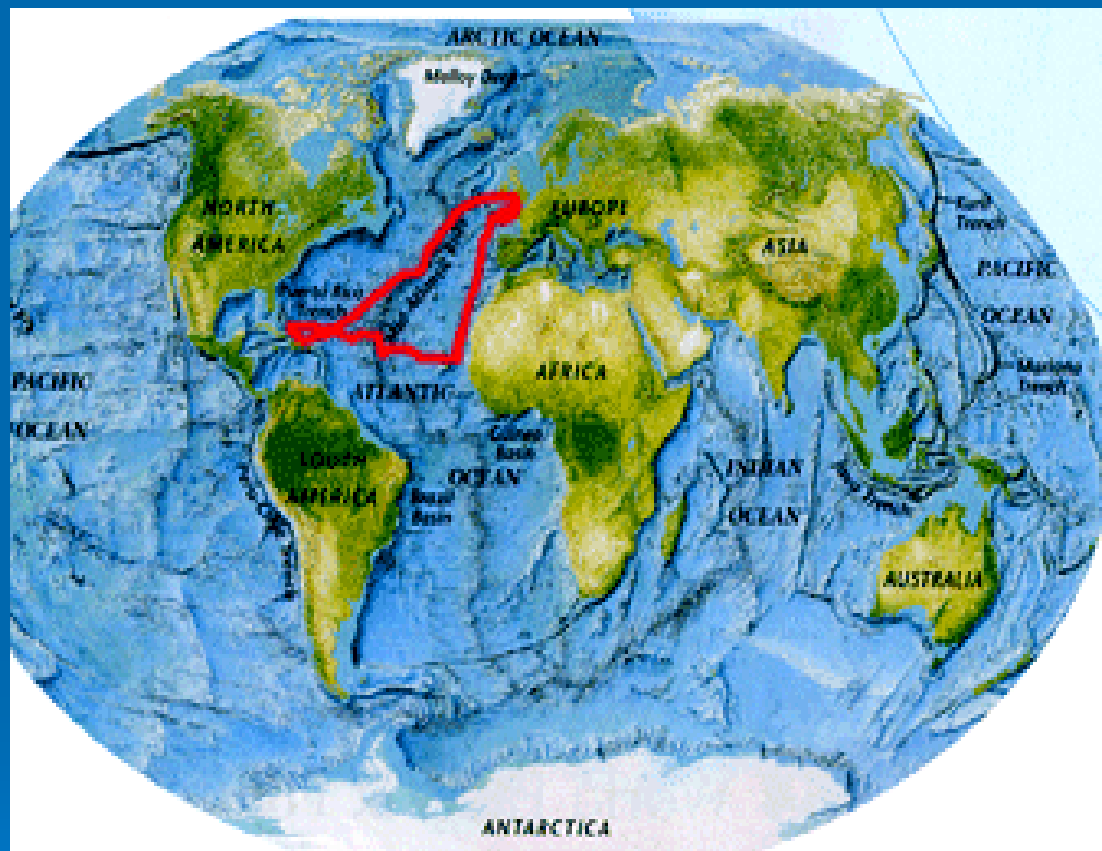

- انجام چهار سفر اکتشافی و رسیدن
- به آمریکا با تلقی رسیدن به آسیا
- استفاده ی وی از بادهای شرقی
- برای رفتن و بهره گیری از بادهای
- غربی برای بازگشت به اروپا

نقشه ی مسیر حرکت کریستف کلمب

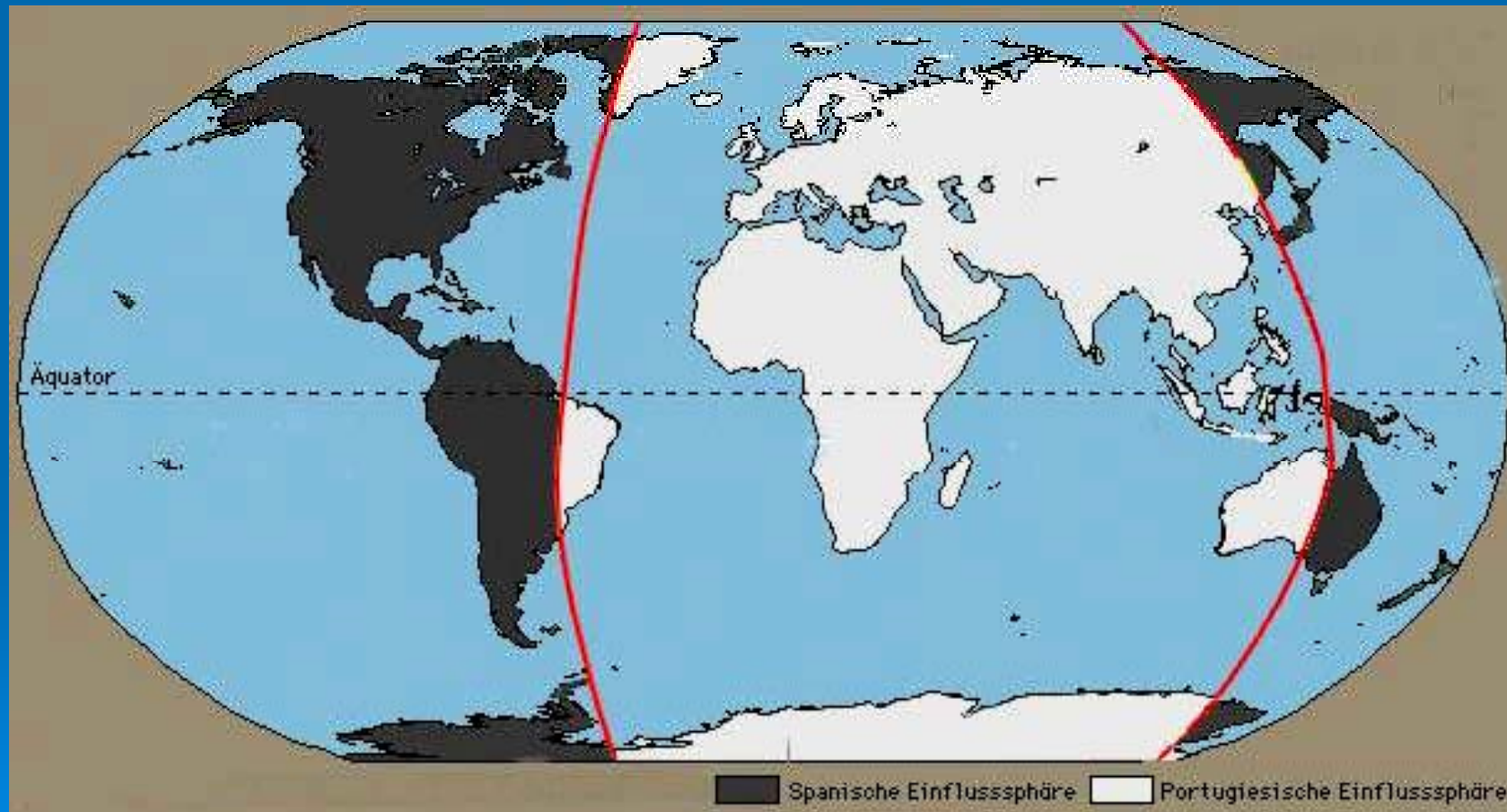

نقشه ی ۴ مسیر حرکت
کلمب

- کسب مالکیت اراضی کشف شده از طریق تایید و ضمانت پاپ و امضاء پیمان توردسیلاس بین اسپانیا و پرتغال برای تقسیم دنیا

آمریکو وسیوسی :

- دریانورد پرتغالی اعلان کننده ی کشف قاره ی جدید و اطلاق نام امریکا بر آن از سوی یک کارتوگراف آلمانی

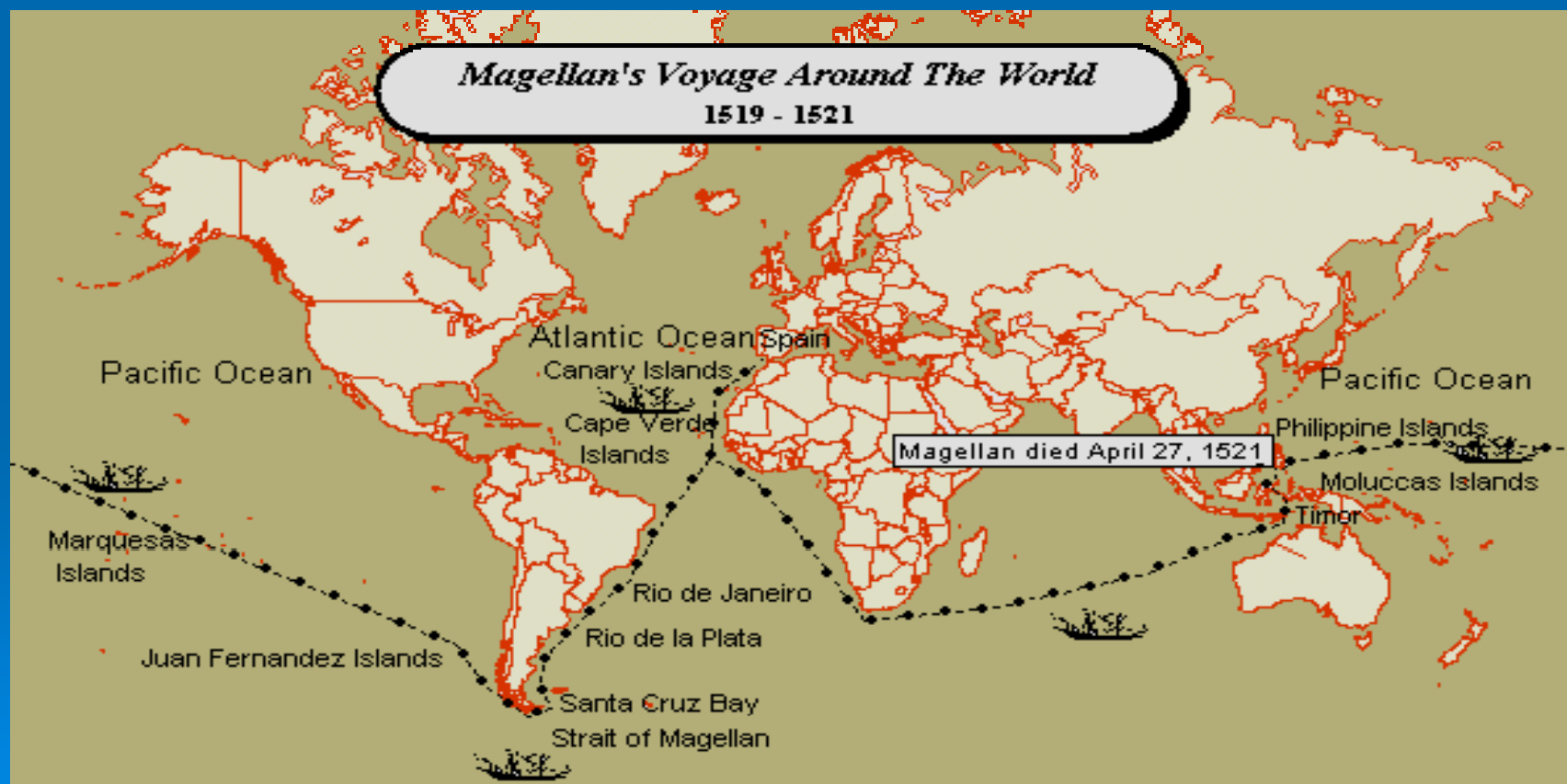
نقشه ی مسیر وسیوسی

ماژلان :

✓ دریانورد پرتغالی ، رسیدن به آسیای شرقی از سمت غرب اروپا

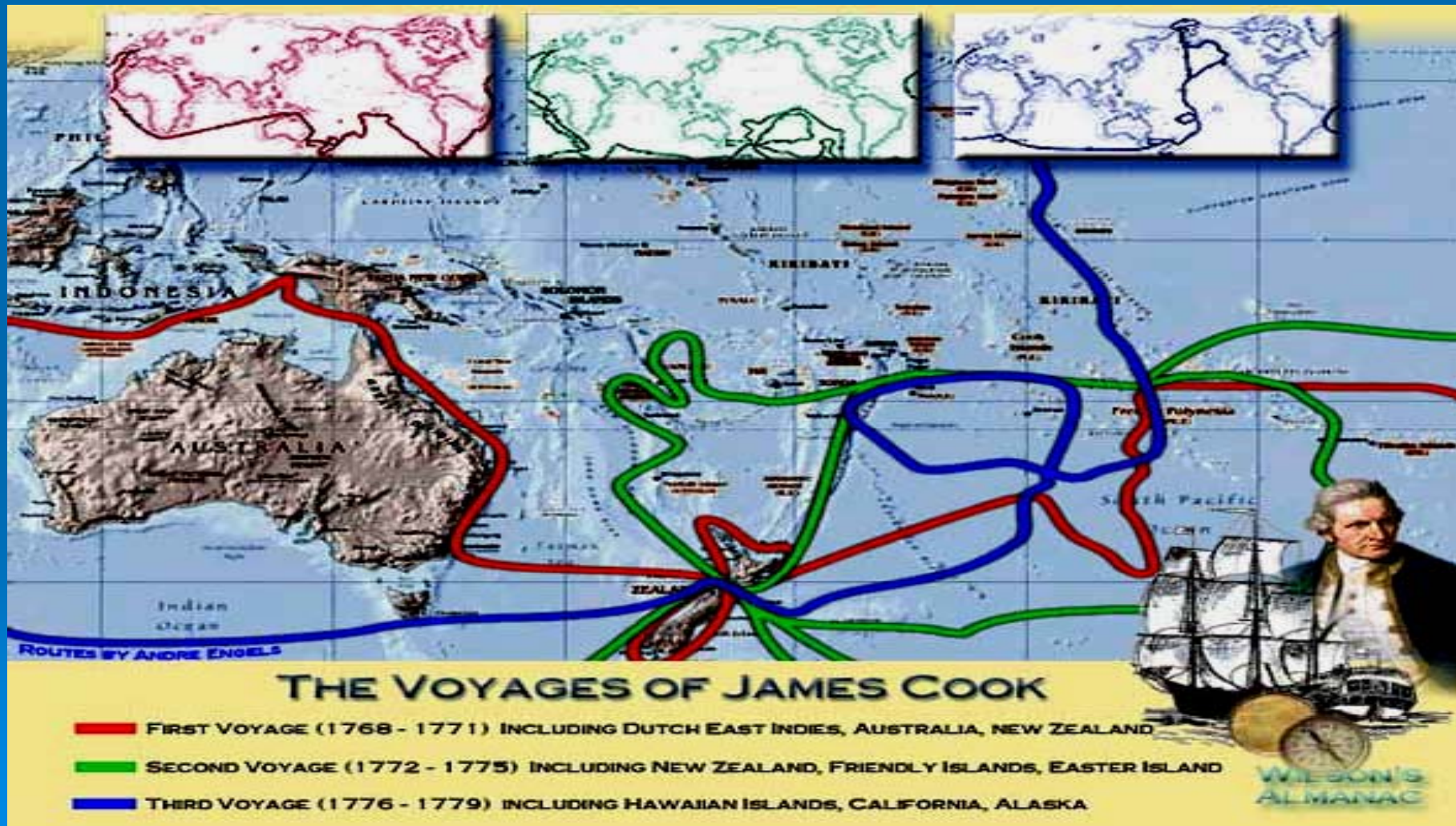

جیمز کوک :

○ دریانورد انگلیسی

○ انجام سفرهای اکتشافی به استرالیا ، مناطق قطبی شمال و جنوب

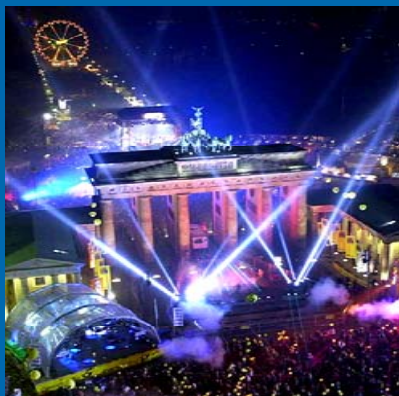

فصل سوم : جغرافیای جدید در کشورهای جهان

➤ هدف کلی :

آشنایی با جغرافیدانان و مبانی فکری آنان در
کشورهای آلمان ، فرانسه ، انگلستان و روسیه

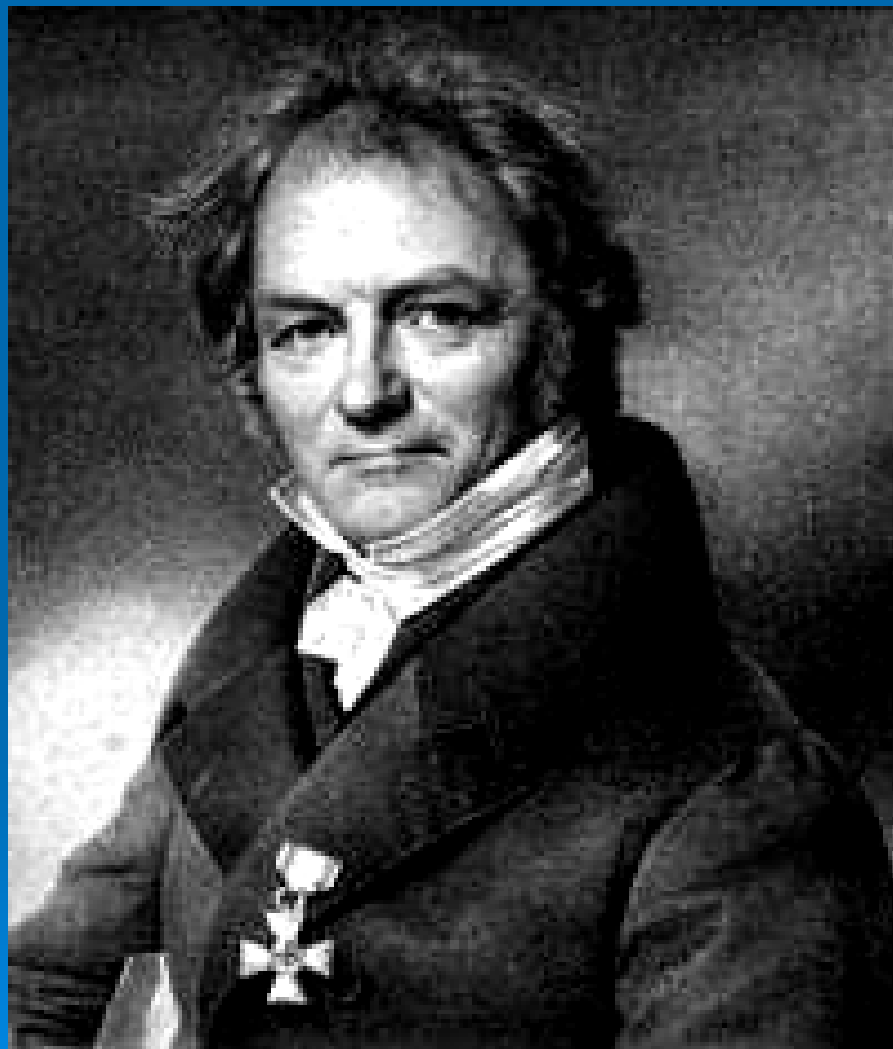

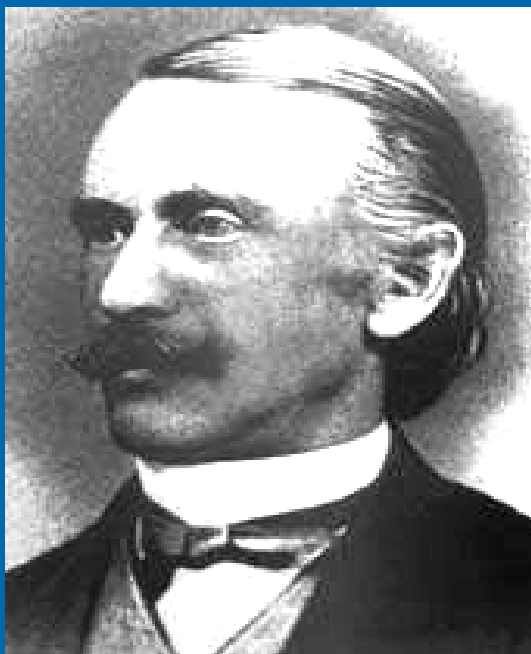
جغرافیا در آلمان

ویژگی های جغرافیا در آلمان قرن ۱۹ میلادی :

- ✓ درج دقیق اطلاعات روی نقشه و انتشار نقشه های روشن
- ✓ توجه نظامیان به اطلاعات مفیدتر در باره ی زمین بعنوان صحنه ی جنگ ها
- ✓ توجه تجار به جغرافیا جهت سامان دهی تجارت و مدیریت سرزمین های استعماری
- ✓ گرایش کلی به گردآوری و تالیف در جغرافیا
- ✓ رشد فزاینده ی جغرافیا به دنبال جنگ پروس – فرانسه (۷۱- ۱۸۷۰) و ایجاد کرسی جغرافیا در دانشگاه ها

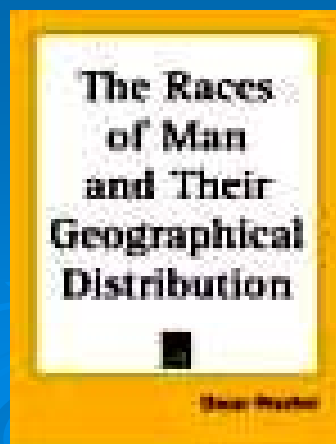
کارل ریتر – مرکزیت وحدت جغرافیا در آلمان

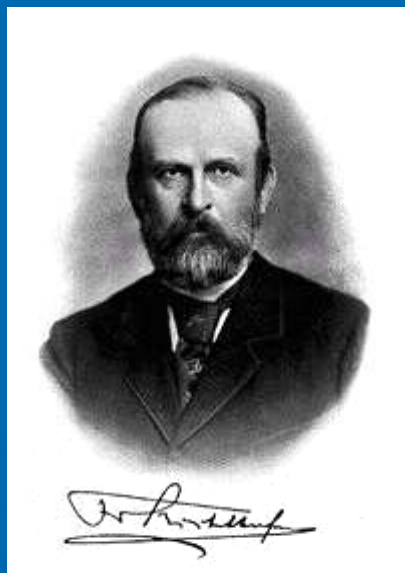
اسکار پشل

- پروفیسور جغرافیا در لایپزیگ
- دارای مقامی والا در میان بنیان گزاران جغرافیای طبیعی
- کار مهم وی نگارش تاریخ جغرافیا بمنظور بنیاد شاخه ای از علم جغرافیا و اقدام به مقایسه سازی مناطق جغرافیایی

فردیناند فون ریشتهوفن

- زمین شناس و مجرب در مشاهدات میدانی جغرافیا
- پیشرو معرفی جغرافیای نوین در آلمان
- قلمرو فعالیت : کوه های آلپ و کارپات ، چین و کالیفرنیا امریکا
- مشاهده ی بنیانی و مطالعه ی عوارض خاص در قالب جغرافیای ناحیه ای

■ اعتقاد به فراتری فرموله سازی نسبت به توصیف در جغرافیای ناحیه ای

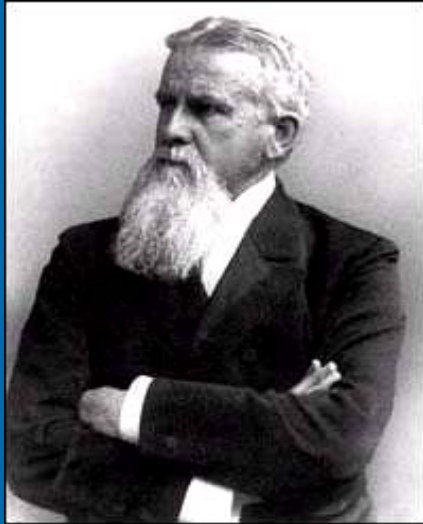
■ دادن اهمیت زیاد به مطالعات میدانی و تقسیم آن برای سهولت مطالعه ، شامل :

- erdteile تقسیمات عمده ی جهان

- lander مناطق عمده

- landschaften چشم اندازها یا مناطق کوچک

- ortlichkeiten محل ها

فردریش راتزل

■ توجه به مطالعه ی سیستماتیک در جغرافیای انسانی

■ ارجح دانستن پژوهش میدانی بر مطالعه ی آزمایشگاهی

■ سفر در اروپا ، امریکا و مکزیک بعنوان خبرنگار سیار و بررسی شیوه ی اسکان در غرب و فرمولاسیون الگوهای جغرافیایی حاصل از تماس گروه های توسعه طلب و عقب نشینی کننده

■ انتشار اولین جلد جغرافیای انسانی و پیگیری تاثیرات عوارض طبیعی در مسیر تاریخ و دومین جلد در مورد مطالعه ی جوامع انسانی در ارتباط با عوارض طبیعی

■ نکته ی برجسته ی اندیشه ی راتزل : پذیرش مفاهیم زیستی در مورد مسائل جوامع انسانی (داروینیسیم اجتماعی)

■ تشبیه کشور به یک موجود جاندار و نیاز کشور برتر به فضای رشد

آلفرد هتتر

- بررسی علمی تقسیمات جغرافیایی ریشتهوفن
- تلاش برای شناخت شخصیت مناطق و اماکن مختلف و درک مناسبات مشترک قلمروهای مکانی
- اعتقاد به مطالعه ی اختلافات فضایی در جغرافیا (اتحاد با سایر علوم در روش مطالعه)
- اعتقاد به مطالعه ی تجربیدی (خاص) و عمومی (قاعده سازی و فرمولاسیون) در جغرافیا

اتو اشلوتر

توجه به پژوهش در چشم انداز به عنوان
وسیله‌ی نیل به رفتار تعادلی در مطالعه
ی مناسبات اشیاء در سرزمین‌های مختلف

طرح جغرافیا به عنوان علم چشم انداز و تاکید بر مطالعه
ی اشیاء قابل حس در روی سطح زمین توسط جغرافیدانان

کار در خصوص تغییرات فضایی در روی زمین و تمایز
سرزمین‌ها بر اساس جغرافیای طبیعی

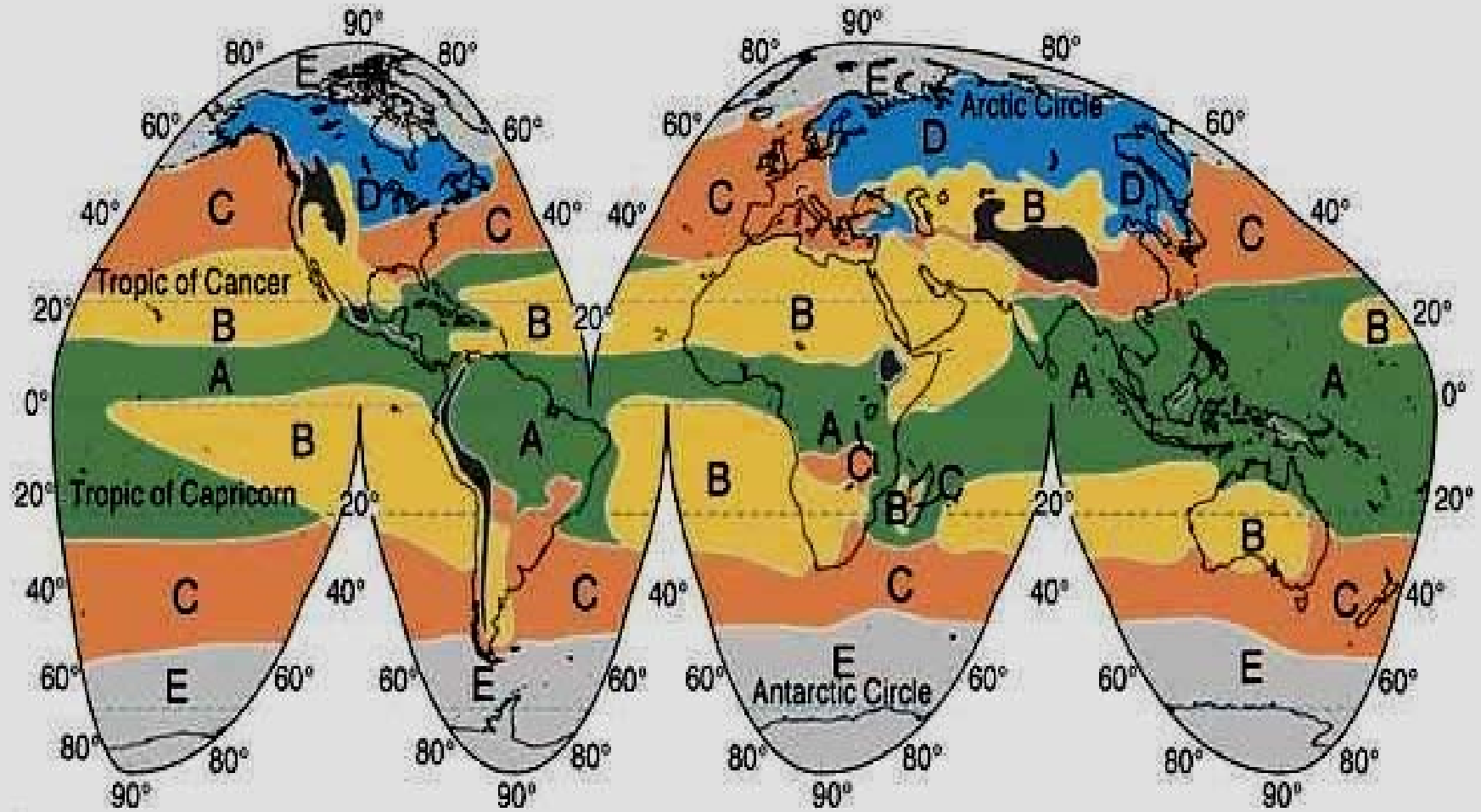
اعتقاد به وظیفه‌ی جغرافیا در پیگیری روند تغییرات تبدیل
کننده‌ی چشم انداز طبیعی به فرهنگی

آلبرشت پنک

- جغرافیدان پیشرو در اواخر قرن ۱۹
- سهمی عمده در جنبه های طبیعی نظام جغرافیا
- طراح اصطلاح ژئومرفولوژی و واضع مطالعه ی سیستماتیک عوارض طبیعی
- ارائه ی فرضیه ی عمومی طبقه بندی اقلیمی براساس مشاهده ی عوارض چشم انداز- اقتباس ولادیمیر کوپن از این فرضیه و ارائه ی سیستم بی نظیر طبقه بندی اقلیمی
- تاکید بر اهمیت نقشه در جغرافیا و پیشنهاد تولید نقشه ی بین النلی جهان در مقیاس ۱:۱۰۰۰،۰۰۰

نقشه ی اقلیمی کوپن

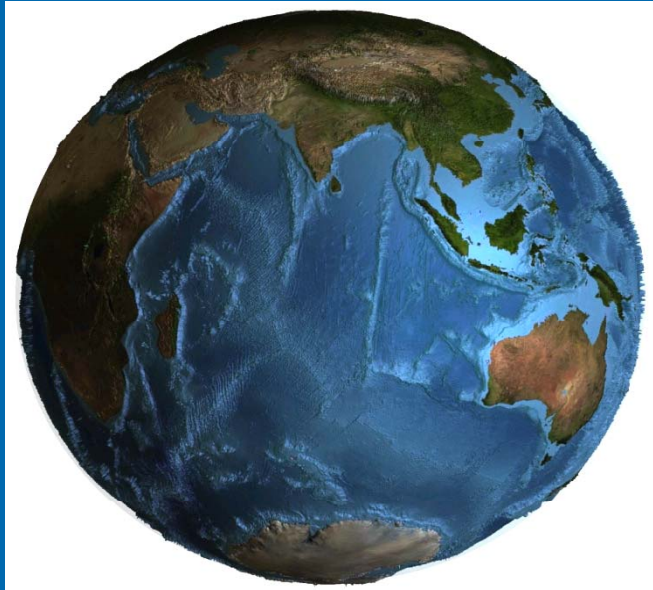

زیگفرید پاسارژ

- مطالعه ی چشم اندازهای محدوده های کوچک و همچنین در مقیاس جهانی

- زمینه ی مطالعاتی : چشم اندازهای بیابان کالاهاری
- معتقد به سیستمی بودن چشم اندازها و وجود مجموعه ای از عناصر وابسته ی درونی در آن
- تلاش برای مرزبندی چشم اندازها و استفاده از پوشش گیاهی به عنوان بهترین شاخص توسعه ی چشم اندازها

گرهارد شات

- جغرافیدان اقیانوس شناس
- نگارش دو جلد کتاب ارزشمند در زمینه ی تخصصی خود
- بررسی وضعیت آبشناسی ، اقلیمی ، شکل و ساختار زمین
- شناختی حوضه های اقیانوسی ، موجودات دریازی ، راه های بازرگانی و راه های هوایی فراز اقیانوس ها به همراه نقشه های متعدد
- تهیه ی نقشه ای از مناطق اقیانوسی جهان

جغرافیا در آلمان در فاصله ی زمانی بین دو جنگ جهانی

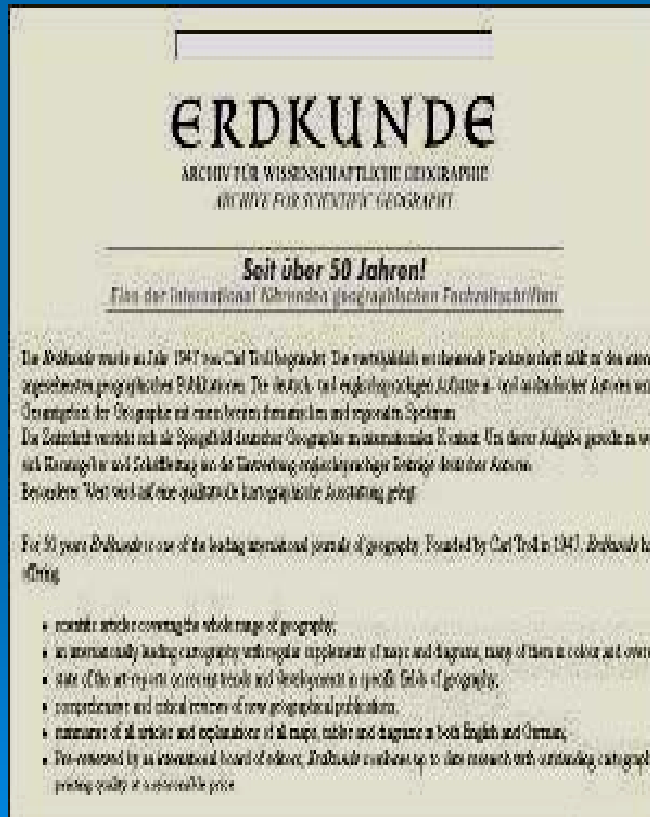
-- دوره ی ۱۴ - ۱۹۰۵ عصر طلایی جغرافیا در آلمان

■ رشد سریع و تولید فزاینده ی علمی

■ تحریک مباحث متدولژیک

■ شناخت هر چه بیشتر جهان

■ انتشار مجلات حرفه ای جغرافیا

-- از سال ۱۹۳۳ تا جنگ جهانی دوم :

■ مشکلات انجام مطالعه ی زمینه های هدفدار

■ دخالت مکرر دولت در امور آکادمیک

■ سکوت احتیاط آمیز اغلب جغرافیدانان

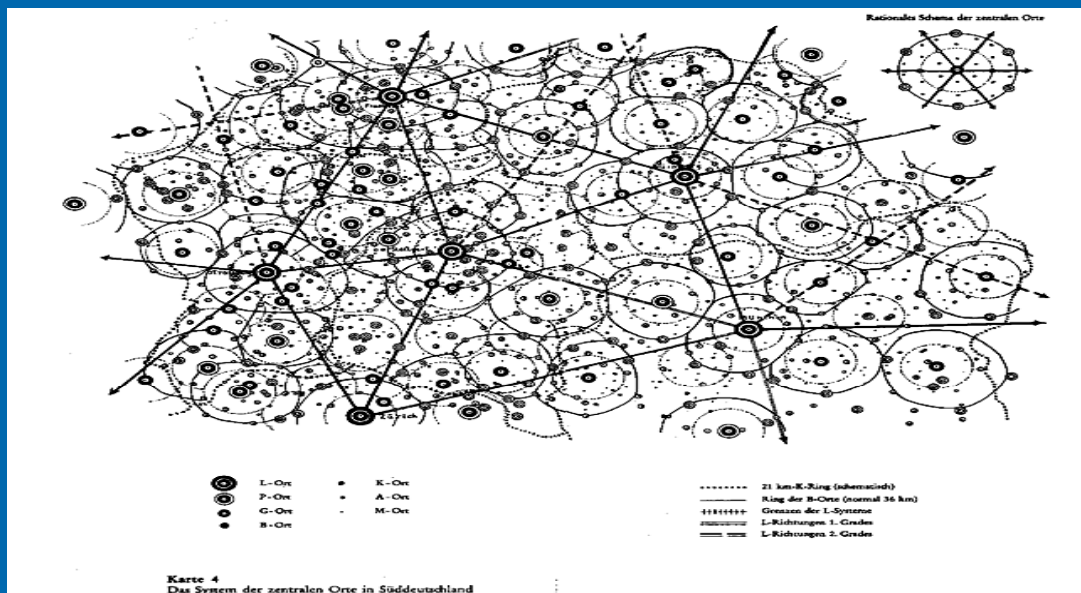
■ حمایت تعدادی از جغرافیدانان از “آلمان جدید”

■ انتشار اثر جامع رابرت گرادمان در مورد جنوب آلمان

■ ارائه‌ی مطالعه‌ی ابداعی سازمان رسمی فضا و تئوری توسعه‌ی مکان مرکزی توسط والتر کریستالر

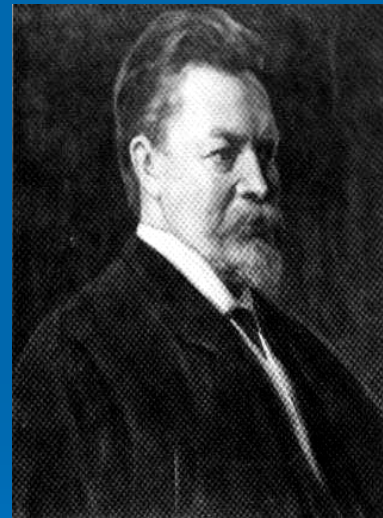
■ انتشار نشریه‌ی تخصصی کارتوگرافی

■ ورود مفاهیم سیاسی در جغرافیا و شکل‌گیری
ژئوپلیتیک توسط کارل هاوس هوفر ملهم از آثار
رودولف کیلن سیاستمدار سوئدی و اچ جی مکیندر
جغرافیدان انگلیسی

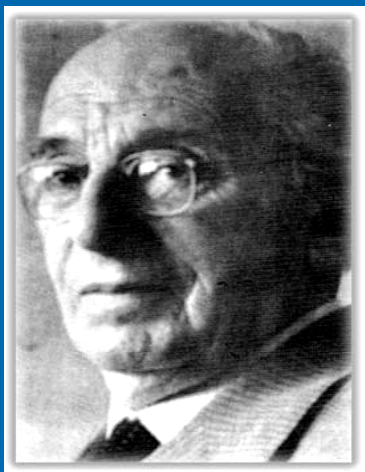
هاوس هوفر

رودولف کیلن

-- جغرافیا در آلمان پس از جنگ جهانی دوم :

- بازسازی سریع دیارتان های جغرافیایی و استخدام گسترده ی جغرافیدانان
- پیشتازی جغرافیدانان آلمانی با مفهوم سنتی جغرافیا و بکارگیری روش های جدید و دقیق
- ارائه ی شیوه ی نوین مطالعه ی چشم اندازها بر مبنای مغایرت مکانی توسط **هرمان لوتن ساش**
- جایگزینی یک نوع جبر فرهنگی به جای جبر محیطی در مطالعات جغرافیایی و شکل گیری جغرافیای اجتماعی

جغرافیای جدید در فرانسه

➤ ریشه‌ی مباحث نوین در فرانسه : اواسط قرن ۱۸ با بحث فیلیپ بوش در مورد ایجاد چهارچوب سازمانی با استفاده از نواحی طبیعی بویژه حوضه‌های آبریز رودخانه‌ای

➤ ایجاد مسیر نوین برای جغرافیا در فرانسه پس از جنگ فرانسه – پروس (۷۱ - ۱۸۷۰) و احساس نیاز به شناخت منطقه‌ای ، نقشه و مدیریت مستعمرات

پل ویدال دو لابلانش

• هدایتگر توسعه و پیشرفت جغرافیای جدید

در فرانسه

➤ معتقد به مطالعه ی رابطه ی انسان و واقعیت های اطراف

در محدوده های کوچک و مشابه

➤ رد قدرتمند جبر جغرافیایی

➤ فرموله کردن مفهوم امکان گرایی راتزل

■ سنت ویدالی

- تشدید فعالیت های جغرافیایی و تاسیس دیپارتمان های جغرافیا در دانشگاه های فرانسه به دنبال اشتغال به کار ویدال

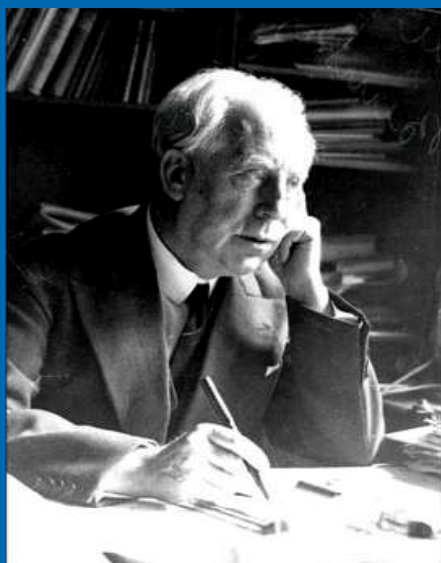
- پراکنش دانشجویان ویدال در سراسر فرانسه و کار بر مبنای روش ویدالی شامل :

- مطالعه ی میدانی نواحی نسبتاً "کوچک بهترین راه تربیت جغرافیدان

- برآورده سازی نیازهای عملی توسط مطالعات منطقه ای

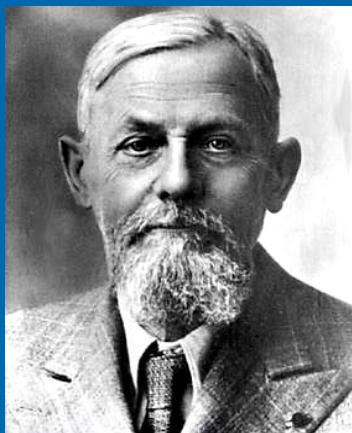
- ایجاد تعادل بین اجزاء طبیعی و انسانی جغرافیا

- اعتقاد به آزادی نسبی جغرافیا (جغرافیا هم مستقل و واحد است و هم مدد رسان به زمینه های دیگر

ژان برون

- هدایتگر توسعه جغرافیای انسانی در فرانسه
- گسترش دهنده ی ایده های جغرافیای انسانی ویدال در فرانسه و سایر کشورها
- اعتقاد به نقش بارز دو نقشه ی آب ها و جمعیت در تفهیم جغرافیای انسانی
- طبقه بندی حقایق جغرافیای انسانی به سه طبقه :
  - ▶ - واقعیت های کار غیر تولیدی خاک
  - ▶ - واقعیت های غلبه ی گیاه و جانور
  - ▶ - واقعیت های تخریبی بهره برداری

امانوئل دو مارتون

- ✓ هدایتگر جغرافیای طبیعی در فرانسه و جهان
- ✓ نافذترین جغرافیدان در اروپای بین دو جنگ جهانی
- ✓ در هم آمیزی آموزش جغرافیا با یک زمینه ی عمیق زمین شناختی ، ژئوفیزیک و بیولوژی
- ✓ انجام مطالعات سیستماتیک در ژئومورفولوژی و اقلیم شناسی
- ✓ مطالعه ی سیستماتیک اقلیم مناطق خشک با بکار گیری شاخص خشکی
- ✓ پشتیبان مقتدر ایده ی دیویس

جغرافیای فرانسه بعد از جنگ جهانی دوم

- رکود سنت ویدالی و بروز سستی در توافق و هماهنگی اجزاء طبیعی – انسانی جغرافیا
- گرایش جغرافیدانان به ژئومرفولوژی از یک سو و بیولوژی یا جامعه شناسی از سوی دیگر
- گشوده شدن راه برای مطالعات تکوینی توسط جغرافیای توصیفی
- سیر جغرافیا به سمت ریاضیات و فاصله گیری از ادبیات
- ابراز نگرانی از عدم پیوستگی در مطالعات پیشرفته

جغرافیای جدید در بریتانیای کبیر

- شروع جغرافیای نوین در بریتانیا با بحث در مورد گزارش های اکتشافی

- نقطه ی عطف : انتصاب هالفورد جی مکیندر در دانشگاه آکسفورد

ویژگی های جغرافیا در بریتانیا ی قرن نوزدهم

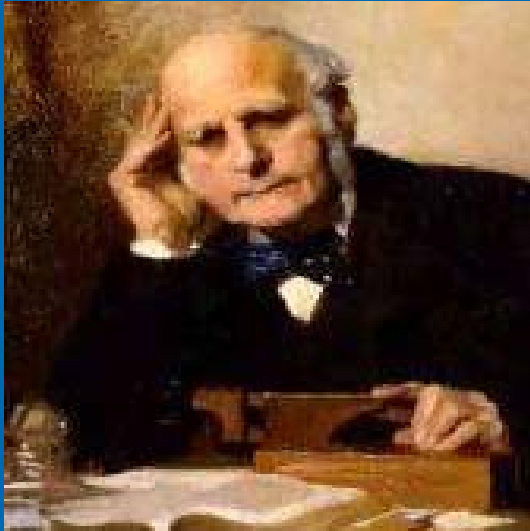
- درسی کسل کننده و رنج آور
- متن جغرافیا مملو از فهرست اماکن و محصولات
- تدریس جغرافیای طبیعی توسط زمین شناسان
- پیشگامان تحول :

مری سامرویل

- نگارنده ی کتاب جغرافیای طبیعی و
بحث در مورد مسایل طبیعی و بویژه
استفاده ی تخریبی انسان از محیط

فرانسیس گالتون

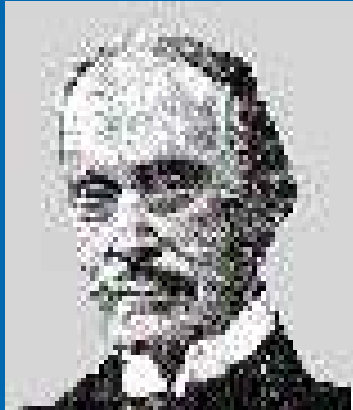

- مطالعه ی اقلیم بریتانیا
- طراح نخستین نقشه ی اقلیمی بریتانیا با استفاده از ایزوبارها
- شناسایی طبیعت چرخش هوا به درون مرکز پرفشار
- علاقه ی وافر به نمایش واقعیت ها بر روی نقشه (مثل نقشه ی پراکندگی زنان زیبا در بریتانیا)
- معتقد به معنا بخشی و مرتبط سازی علوم پراکنده توسط جغرافیا

• ایجاد کرسی جغرافیا در دانشگاه های بریتانیا به دنبال گزارش جان اسکات کلتی جغرافیدان اسکاتلندی، در خصوص مقایسه ی وضعیت جغرافیای آکادمیک انگلستان با اروپا و امریکا

سر جان اسکات کلتی

توسعه ی جغرافیا در بریتانیای پیش از جنگ جهانی اول

هالفورد جی مکیندر

- هادی راه توسعه ی جغرافیا در دانشگاه های انگلستان
- تاکید بر دیدگاه جهانی به جای پرداختن به تحلیل روابط انسان – زمین در محدوده های کوچک
- اعتقاد به روایتی بودن تاریخ بدون جغرافیا و لزوم پیوند آنها
- کمک به فهم نتایج پیچیده ی رویدادها توسط مدل سازی مبتنی بر موقع مکانی و چشم پوشی از جزئیات

- نگارنده ی اثر اشتهار ساز “ محور جغرافیایی تاریخ ” به عنوان یک مفهوم استراتژی جهانی و اعلان نظریه ی جزیره ی جهانی (اروپا، آسیا و افریقا) و هارتلند (مهمترین قسمت غیرقابل دسترس آن) ، به معنای :

حکمرانی بر اروپای شرقی

فرمانروایی بر هارتلند

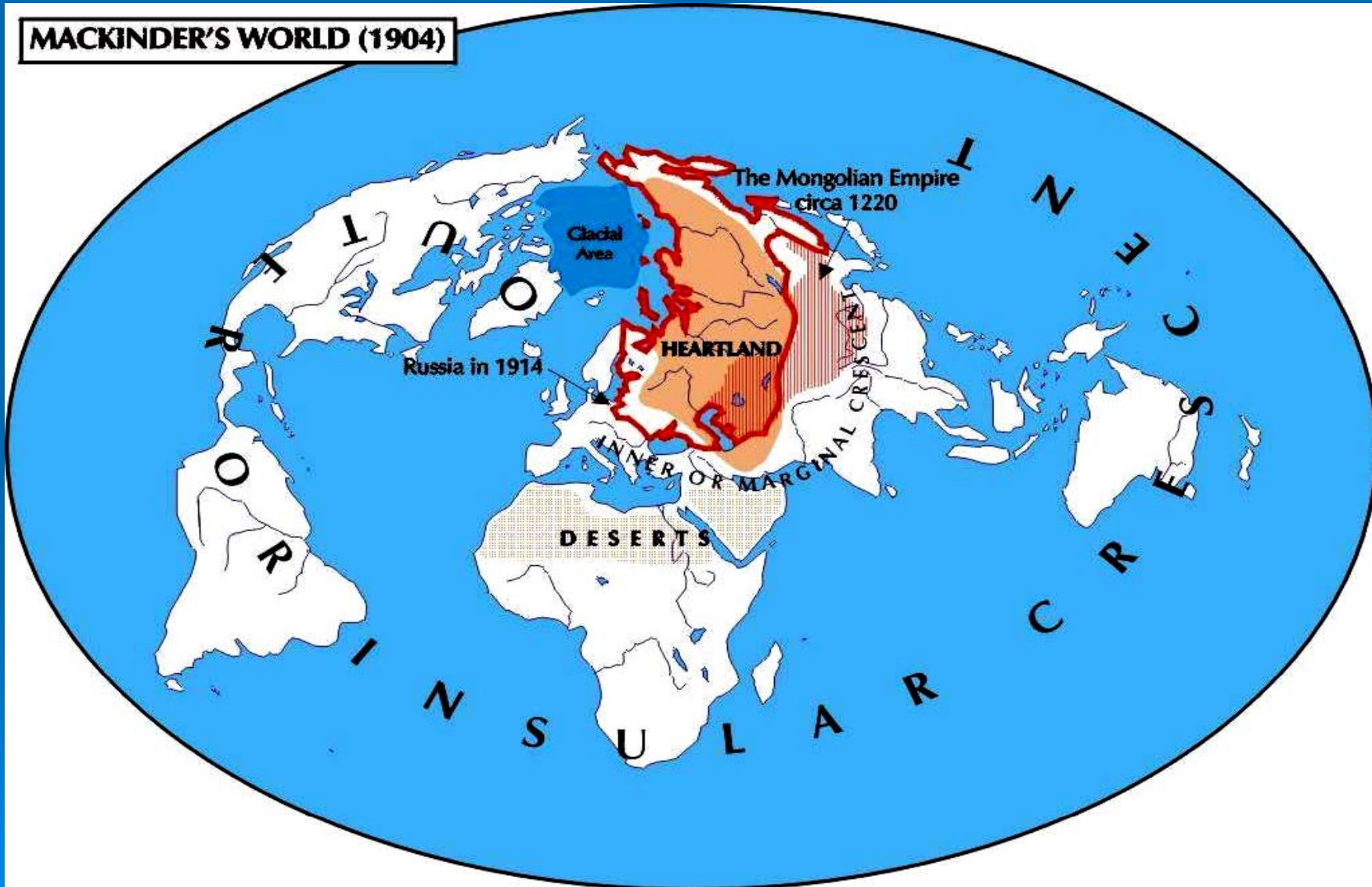
حکومت بر جزیره ی جهانی

تسلط بر جهان

نقشه ی جزیره ی جهانی و هارتلند مкінدر

جورج جی چیس هولم

- پیشتاز مطالعات جغرافیای بازرگانی
- نگارنده ی اثر کلاسیک جغرافیای بازرگانی و طرح یک فرضیه ی اساسی در مورد داد و ستد

هیو رابرت میل

- مدرس مشتاق و با احساس ادبی
- نگارنده ی اثری ارزشمند در مورد اکتشافات قطبی
- علاقمند به مطالعه ی آب در طبیعت
- تهیه ی نقشه ی بارندگی بریتانا

جغرافیا در بریتانیا بعد از جنگ جهانی اول

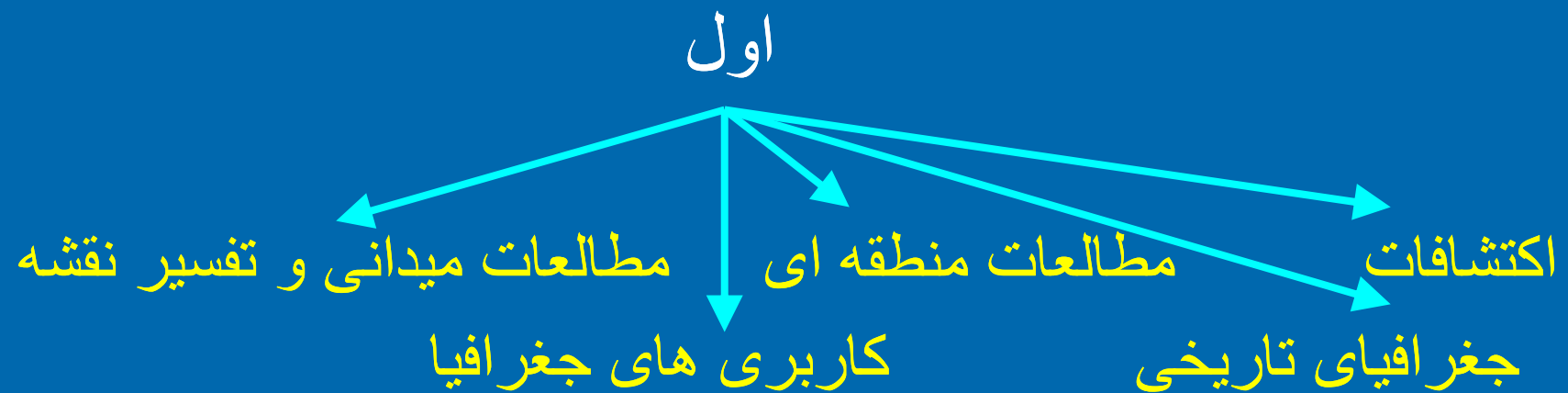
✓ تاثیر جنگ بر تحرک خواست عمومی آموزش موثرتر
جغرافیا و تاسیس دپارتمان های جغرافیا در اغلب
دانشگاه ها

✓ تاثیر پذیری جغرافیدانان بریتانیا از جغرافیدانان آلمان
و فرانسه و ویلیام موریس دیویس امریکایی

✓ تمرکز مطالعات بر روی ژئومورفولوژی

✓ پنج ویژگی مشخص پیشرفت جغرافیا پس از جنگ جهانی

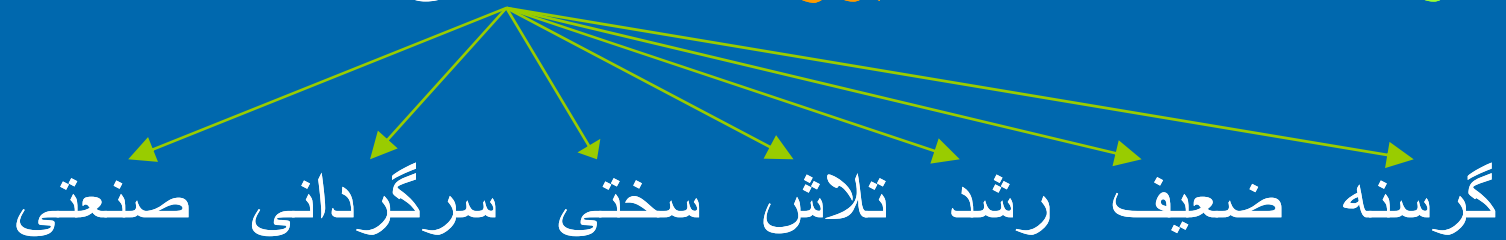
• اکتشاف :

در گذشته اکتشاف سرزمین ها و امروزه کشف در مقیاس های خیلی محدود

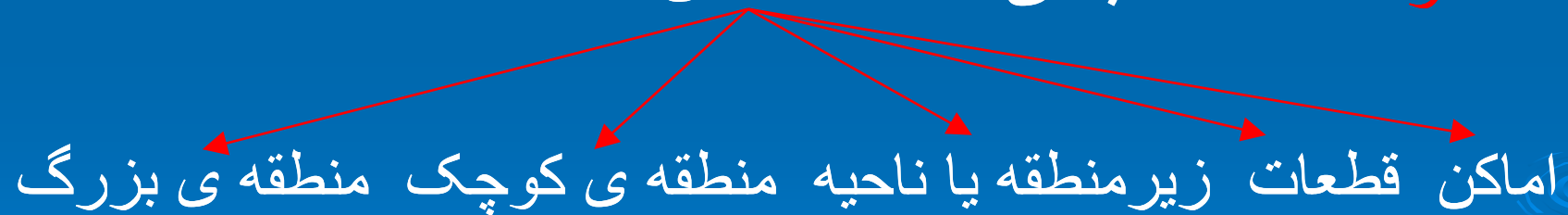
• مطالعات منطقه ای :

شامل منطقه بندی و تشریح خصایص قطعات به عنوان بخشی از فعالیت حرفه ای جغرافیدان

نمونه = منطقه بندی فلیور ، شامل مناطق

نمونه = منطقه بندی آنستد ، شامل

- مطالعات میدانی و تفسیر نقشه :

- تاکید بر مطالعات میدانی ، تفسیر نقشه و شناخت محدوده های کوچک از سطح ابتدایی تا بالاترین سطح آموزش دانشگاهی

- جغرافیای تاریخی :

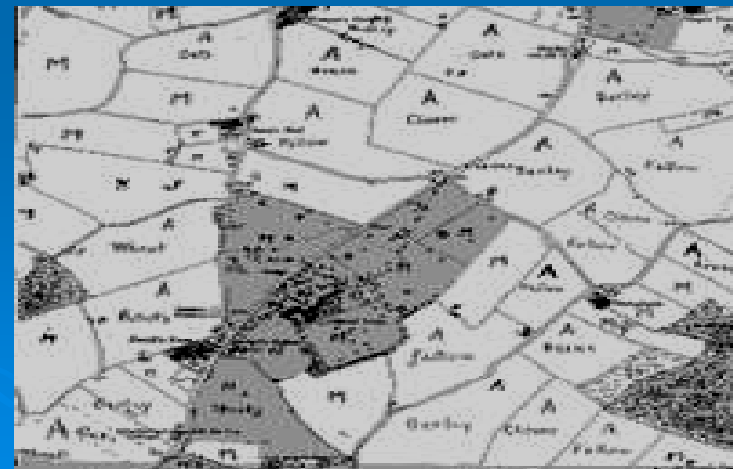
- تاکید روی این عنصر بمنظور احترام به مکیندر
- تلاش برای احیاء گذشته ، درک روندها و تعیین عوارض حاصل از تغییرات

- کاربری های جغرافیا :

- کوشش جغرافیدانان برای استفاده از جغرافیا در امور اقتصادی و سیاست و مسائل اجتماعی

- نمونه = نقش آفرینی موثر دادلی استمپ در پروژه ی بهره برداری زمین بریتانیا

نمونه هایی از نقشه ی لندیوز تهیه شده توسط استمپ

جغرافیا در بریتانیای معاصر

✓ افزوده شدن ویژگی ششم به مطالعات جغرافیایی بریتانیا

جغرافیای جدید در روسیه

جغرافیا در روسیه قبل از ۱۹۱۷

- تاریخ طولانی تلاش روس ها در عرصه های تهیه ی نقشه ، اطلس ، توصیفات منطقه ای ، اکتشافات و سر شماری
- تاخیر در درک اهمیت کار جغرافیدانان روسی به علت مشکلات زبانی

- حمایت پتر کبیر از گردآوری اطلاعات دقیق جغرافیایی جهت توسعه ی امپراتوری روسیه

- تاسیس اولین دیارتمان جغرافیای روسیه به ریاست لومونوسوف
- تاکید لومونوسوف بر سیستماتیک کردن اطلاعات جغرافیایی

- دو شاخص پایای جغرافیای روس در قرن ۱۹
  - تاکید بر منطقه به عنوان رکن سازمانی کارهای جغرافیایی
  - پذیرش مطالعه‌ی مناطق جهت اهداف عملی

پیتر پیتر وویچ تیان شانسکی

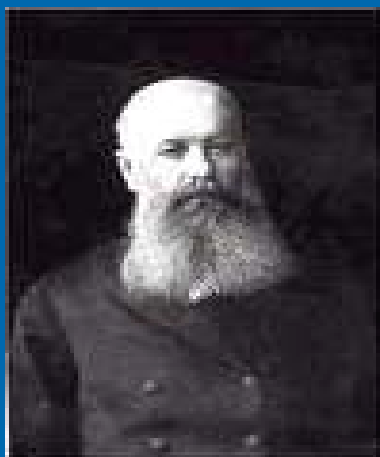

- کاشف بزرگ آسیای مرکزی ، حوضه ی زونگاری و سرحد کوه های آلتایی و بیابان ترکمنستان
- استفاده از جغرافیا برای کاهش فقر روستایی
- نگارش پنج جلد کار جغرافیایی در مورد روسیه ، با عنوان “چشم انداز مختلط طبیعی ، تاریخی و پدیده های اقتصادی”

الکساندر ایوانوویچ ویکوف

- بنیادگذار علوم برف
- انتشار اثری در مورد بادهای کره ی زمین با مساعدت موسسه ی اسمیت سونیان امریکا
- انجام مطالعات سیستماتیک قیاسی اقلیم اروپا و روسیه در ارتباط با بهبود کشاورزی
- نگارش کتاب اقلیم های جهان
- پافشاری در اهمیت مطالعه ی تاثیر انسان بر محیط طبیعی

دو کاجائیف

■ اولین فرد دارای مقام پروفسوری
جغرافیا در سنت پترزبورگ

■ انجام مطالعات ابداعی در مورد خاک و بیان نحوه ی تحول
و تکامل آن

■ شناسایی تیپ های خاک بر اساس افق ها

■ تاکید بر انعکاس اقلیم و پوشش گیاهی توسط خاک متکامل

■ تاثیر جزئی اندیشه های او بر جغرافیدانان اروپای غربی به علت نبود امکان مشاهده ی خاک های آن مناطق ، استقبال از یافته های وی در مورد خاک های منطقه ای در امریکا

■ نگارش اثری در خصوص روند تشکیل خاک و منطقه بندی طبیعی آن

■ نگرش به انسان به عنوان عامل تغییر دهنده ی مناطق طبیعی و تبدیل آن ها به مناطق کشاورزی

آنوچین

■ متخصص در رشته ی انسان شناسی و جغرافیای انسانی

■ معطوف بودن نوشته ها و آموزش های وی به جایگاه انسان

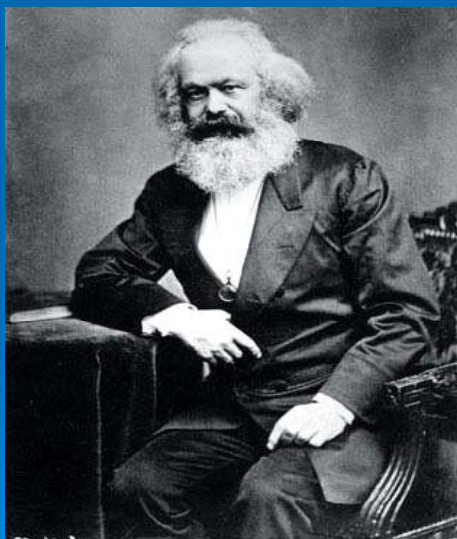
■ نگارش کتاب متون جغرافیایی و ایجاد نوع جدیدی از آموزش جغرافیا

جغرافیا در اتحاد جماهیر شوروی از سال ۱۹۱۷

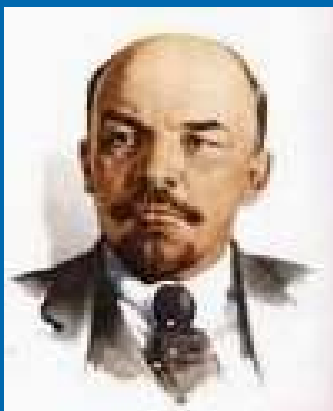
ویژگی ها :

- تغییر نظام سیاسی – اقتصادی و اجتماعی حاکم به علت پیروزی انقلاب کمونیستی

- ابقای جغرافیدانان دارای خط فکری مارکس ، انگلس و لنین

- حمایت و پشتیبانی مارکس از جغرافیا و جاه طلبی در قبال آن

● مخالفت لنین با قابلیت محیط طبیعی
در کنترل مقاصد آدمی و اعتقاد وی
به جبر اقتصادی

● تلقی لنین از جغرافیا به عنوان یک بنیاد التزامی برای پایه
گذاری طرح نوین اقتصادی

● گرفتاری و مجازات استادان مخالف با سیاست های حزب
کمونیست توسط استالین

- پشتیبانی لنین از تداوم آموزش جغرافیا و یاری طلبیدن از آکادمی علوم برای مکان یابی معقول صنایع در شوروی
- تاسیس دیپارتمان جغرافیای صنعتی در آکادمی علوم شوروی
- ظهور نیکلای بارانسکی :

- مسئول توسعه ی جغرافیای اقتصادی در اتحاد شوروی

- استفاده از جغرافیای اقتصادی به عنوان ابزاری پر قدرت برای ملاحظه ی جهان ، ساخت کمونیزم ، کاربری علم و تعلیم مردم

- پیشنهاد به لنین برای منطقه بندی اقتصادی از کشور
- تاسیس کمیسیون برنامه ریزی کشوری (گاسپلان) و تقسیم اتحاد شوروی به ۲۱ منطقه
- انجام تلاش های مکرر برای جداسازی جغرافیای طبیعی از جغرافیای اقتصادی به علت تفاوت در قوانین حاکم بر دنیای طبیعی و رفتار اقتصادی انسان

● اخذ تصمیم های مهم در سال ۱۹۳۴ توسط هیات حاکمه ی اتحاد شوروی

- گسترش آموزش جغرافیا در سطوح ابتدایی و متوسطه
- تاکید بر آموزش جغرافیای طبیعی و استفاده از نقشه ها
- تصریح آموزش جغرافیای اقتصادی بر مبنای نقشه
- سوق جغرافیای اقتصادی به سوی مکان یابی نیرو های مولد و منطقه بندی اقتصادی
- آموزش محتوای جغرافیای اقتصادی بر اساس منطقه ای

پیشرفت جغرافیای طبیعی در سال های ۱۹۲۰ و ۱۹۳۰

- ✓ پیشرفت در اصول فرضی پیش بینی و گونه شناسی پدیده های اقلیمی متکی بر آب و هواشناسی تحلیلی
- ✓ رشد مطالعات گردآوری تشعشع و چرخه ی رطوبت و نقش آن ها در شکل گیری اقلیم
- ✓ ارائه تئوری کنترل آب و روابط بین اجزاء آن و روش های تبدیلی هریک به دیگری
- ✓ بررسی ویژگی های تحلیلی روندهای برون زا (فرسایشی و سایشی و...) بر اساس تئوری کلی نیروهای برون و درونی

✓ انجام مطالعات مرفوتکتونیک ، بررسی ویژگی های جدید
گونه های خاک ، تحلیل روند تشکیل خاک و چرخه ی مواد
در طبیعت

✓ بررسی عملی اکولوژیک و مطالعه ی دسته بندی گیاهان و
جانوران

✓ حمله ی جغرافیدانان روسی سال ۱۹۶۰ به ایده ی
جغرافیای طبیعی بدون انسان و جغرافیای اقتصادی بدون
طبیعت – طرد جبر محیطی (جغرافیای بورژوازی) ،
حمله به فلسفه ی حد اعلای اختیار و تاکید بر موازنه ی
عمل عوارض طبیعی ، اسکان ، جمعیت و اقتصاد

✓ گرایش به سوی مطالعات شهری بعد از جنگ جهانی دوم

✓ شروع یک دوره ی تلفیق و وحدت در شاخه های جغرافیا
از سال ۱۹۷۰ میلادی به علت گسترش نگرش سیستمی در
مطالعه ی چشم اندازها

موفق باشید

فرهاد شهداد

عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com